

Ekonomická
fakulta
Faculty
of Economics

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Ekonomická fakulta

Katedra účetnictví a financí

Bakalářská práce

Optimalizace daně z příjmů osoby samostatně výdělečně činné

Vypracovala: Lucie Zborníková

Vedoucí práce: Ing. Jarmila Rybová, Ph.D.

České Budějovice 2023

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Ekonomická fakulta

Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: Lucie ZBORNÍKOVÁ
Osobní číslo: E19684
Studijní program: B0413A050023 Ekonomika a management
Téma práce: Optimalizace daně z příjmů osoby samostatně výdělečně činné
Zadávací katedra: Katedra účetnictví a financí

Zásady pro vypracování

Cíl práce:

Vyhodnocení několika variant postupů v rámci daňové evidence poplatníka a výpočtu částky daně z příjmů fyzických osob s cílem nalézt optimální postup výpočtu daně pro stávající a bezprostředně následující zdaňovací období u vybraného subjektu.

Rámcová osnova:

Úvod.

1. Daň z příjmů fyzických osob v České republice – vymezení pojmů, stanovení základu daně u OSVČ, výpočet částky daně a její následná úprava, povinnosti poplatníka ve vztahu ke správci daně.

2. Možnosti optimalizace daně z příjmů fyzických osob u osoby samostatně výdělečně činné.

3. Metodika stanovení vhodných variant postupů v daňové evidenci a výpočtu částky daně včetně zdůvodnění použití vybraných aspektů.

4. Charakteristika vybraného subjektu se zaměřením na stávající daň z příjmů.

5. Návrh variant optimalizace daně z příjmů pro konkrétní subjekt.

6. Výpočet částek daně dle vybraných možností (variant) optimalizace.

7. Vyhodnocení vybraných postupů při samostatné výdělečné činnosti z pohledu daně z příjmů.

Závěr.

Rozsah pracovní zprávy: 40-50 stran
Rozsah grafických prací: podle potřeby
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná

Seznam doporučené literatury:

Eurostat. On-line databáze. Dostupné: <https://ec.europa.eu/eurostat>.

Hnátek, M. (2022). *Zcela legální daňové triky*. 6. vydání. Praha: Grada.

Marková, H. (2022). *Daňové zákony – úplná změna platná k 1. 1. 2022*. 33. vydání. Praha: Grada.

Vančurová, A., Láčková, L., Zídková H. (2020). *Daňový systém 2020*. 15. vydání. Praha: Wolters Kluwer.

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Jarmila Rybová, Ph.D.
Katedra účetnictví a financí

Datum zadání bakalářské práce: 14. června 2022

Termín odevzdání bakalářské práce: 14. dubna 2023

doc. Dr. Ing. Dagmar Škodová Parmová
děkanka

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studentská 13 ⁽²³⁾
370 05 České Budějovice

doc. Ing. Milan Jílek, Ph.D.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 14. června 2022

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury. Prohlašuji, že v souladu s § 47 zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě/v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Ekonomickou fakultou – elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Datum:

Podpis studenta:

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala mé vedoucí práce Ing. Jarmile Rybové, Ph.D., za ochotu, trpělivost, odborné rady a veškerý čas, který mi věnovala. Zároveň bych chtěla poděkovat provozovateli daného podniku, který mi poskytl informace, bez kterých by praktická část nemohla být realizovaná. V neposlední řadě bych chtěla poděkovat celé mé rodině a přátelům za podporu při tvorbě práce.

Abstract

The bachelor's thesis deals with optimizing personal income tax - specifically for the self-employed. The bachelor's thesis aims to evaluate several variations of the procedures within the taxpayer's tax record and the calculation of the amount of personal income tax for the current and immediately following tax year. The first is a theoretical part, consisting of specialist literature and tax laws. Theoretical terms are defined in this section, relating to personal income tax. This includes, for example, the tax, the tax base, the rate of tax, or the legislative procedures for determining the tax base and the subsequently calculated tax liability. The next part of this work introduces a specific tax entity. This describes the basic information about the tax subject and its business activities. The tax subject is Mr. Jiří, who carries out the landlord's business, which is operated under a business license. In the context of tax optimisation, lump sum expenses and the co-operative institute are used. The optimisation of income tax is linked not only to the calculation of the tax on the chosen self-employed example but also to the calculation of the distribution of the tax burden to the co-operative and the flat-rate expenses. The work also explores how optimization will affect the social security and public health insurance that an entrepreneur has to pay. At the end of this work is an evaluation of all possible options and my recommendation.

Keywords: Personal income tax, self-employed, the tax, optimisation, the tax burden

Obsah

Úvod.....	3
1 Přímé daně v ČR a ostatních státech Evropské unie	5
1.1.1 Daň z příjmů fyzických osob ve státním rozpočtu	7
2 Daň z příjmů fyzických osob	8
2.1.1 Daňový subjekt	8
2.1.2 Předmět daně	9
2.1.3 Sazby daně.....	9
2.1.4 Správa daně	10
2.2 Stanovení základu daně u OSVČ	10
2.2.1 Příjmy ze samostatné výdělečné činnosti	11
2.2.2 Daňově uznatelné výdaje skutečně vynaložené.....	11
2.2.3 Paušální výdaje	12
2.2.4 Spolupracující osoby	13
2.2.5 Odpisy	14
2.3 Výpočet částky daně a její úprava.....	14
2.3.1 Nezdanitelná část základu daně.....	15
2.3.2 Položky odčitatelné od základu daně.....	15
2.3.3 Slevy na dani	16
2.3.4 Daňové zvýhodnění na vyživované dítě.....	17
2.4 Povinnosti poplatníka ve vztahu k dani z příjmů fyzických osob.....	18
2.4.1 Registrace poplatníka daně z příjmů.....	18
2.4.2 Daňové přiznání pro fyzické osoby	19
2.4.3 Zálohy na daň z příjmů DPFO.....	19
2.4.4 Poplatník v paušálním režimu	20
2.5 Sociální zabezpečení a zdravotní pojištění	21

2.5.1	Sociální zabezpečení	21
2.5.2	Veřejné zdravotní pojištění.....	23
3	Metodika	25
4	Představení daňového subjektu	28
4.1	Historie podniku	28
4.2	Současnost podniku	29
5	Daň z příjmů a sociální pojistné u vybraného subjektu	30
6	Návrh variant pro optimalizaci daně z příjmů u vybraného subjektu.....	33
6.1	Uplatnění výdajů procentem z příjmů	33
6.2	Spolupracující osoby	34
6.2.1	Podnikatel	34
6.2.2	Spolupracující osoba	36
6.2.3	Celkové odvodové zatížení domácnosti	38
7	Vyhodnocení vybraných postupů při samostatně výdělečné činnosti	39
7.1	Porovnávání jednotlivých variant s daní vypočtenou poplatníkem.....	39
7.2	Porovnávání daňového zatížení domácnosti	40
7.3	Shrnutí a doporučené postupy vybrané varianty	41
	Závěr	43
8	Seznam zkratk.....	45
9	Seznam použité literatury.....	46
	Seznam Grafů	49
	Seznam Obrázků.....	49
	Seznam tabulek.....	49
	Seznam příloh.....	50
	Přílohy	51

Úvod

Pro tvorbu této práce jsem si zvolila téma „Optimalizace daňové povinnosti osoby samostatně činné“, konkrétně v oblasti pohostinství.

Cílem práce je vyčíslení výsledné daňové povinnosti osoby samostatně výdělečně činné a následné nalezení relevantní daňové optimalizace. Pro tvorbu optimalizace jsou využity eventuality, které zákon o dani z příjmů umožňuje.

Daně jsou pro stát velmi důležité, bez jejich existence by nebyl chod státu možný ve stávající podobě. Daň z příjmů fyzických osob je řazena do přímých daní, a to při třídění ve vazbě na důchod poplatníka. Z pohledu objektu zdanění se jedná o osobní důchodovou daň. Společně s daní z příjmů právnických osob tvoří jednu z největších příjmových složek veřejného rozpočtu. S platbou daně se setkává každý z nás. Pokud se subjekt rozhodne k podnikatelské činnosti, daňový odvod vychází z vypočteného základu daně.

V první řadě jsou porovnány přímé daně s ostatními členskými státy Evropské unie. V této kapitole jsou poměřovány ekonomické ukazatelé. Součástí této kapitoly je zobrazen vývoj daně z příjmů fyzických osob a její důsledky kolísání.

V další části jsou vymezeny teoretické pojmy, týkající se daně z příjmů fyzických osob. Patří sem například daň, základ daně, sazba daně, či legislativní postupy pro výpočet základu daně a následné daňové povinnosti.

V třetí části je představen konkrétní daňový subjekt. Zde jsou popsány základní informace o daňovém subjektu a podnikatelské činnosti. Dále je zmíněna historie a současnost podniku.

Teoretické poznatky jsou aplikovány na konkrétní případ v praktické části. V prvním kroku byla představena částka daně z příjmů daňového subjektu ve výši, jenž si daňový subjekt vypočetl, tj. bez navržené optimalizace. Zde jsou uvedeny všechny odčitatelné položky, slevy na dani a využití daňového zvýhodnění, které si může subjekt odečíst.

V rámci daňové optimalizace jsou využity paušální výdaje a institut spolupracujících osob. V této práci je zohledněna paušální daň, která nebyla více probírána, neboť na její využití vybraný daňový subjekt nedosáhne. Mimo jiné je také

poukázáno na změny týkající se daňové optimalizace. V této práci je okrajově zohledněno pojistné na zdravotní pojištění a sociální zabezpečení.

V poslední části je kladen důraz na výběr vhodné varianty pro optimalizaci daně a odvodů pojistného. Součástí je výsledné shrnutí vybraných variant a následné doporučení.

Prostřednictvím praktické části je sestaveno daňové přiznání, které je zobrazeno v příloze práce. Zde je aplikována nejvýhodnější navržená varianta výpočtu daně.

1 Přímé daně v ČR a ostatních státech Evropské unie

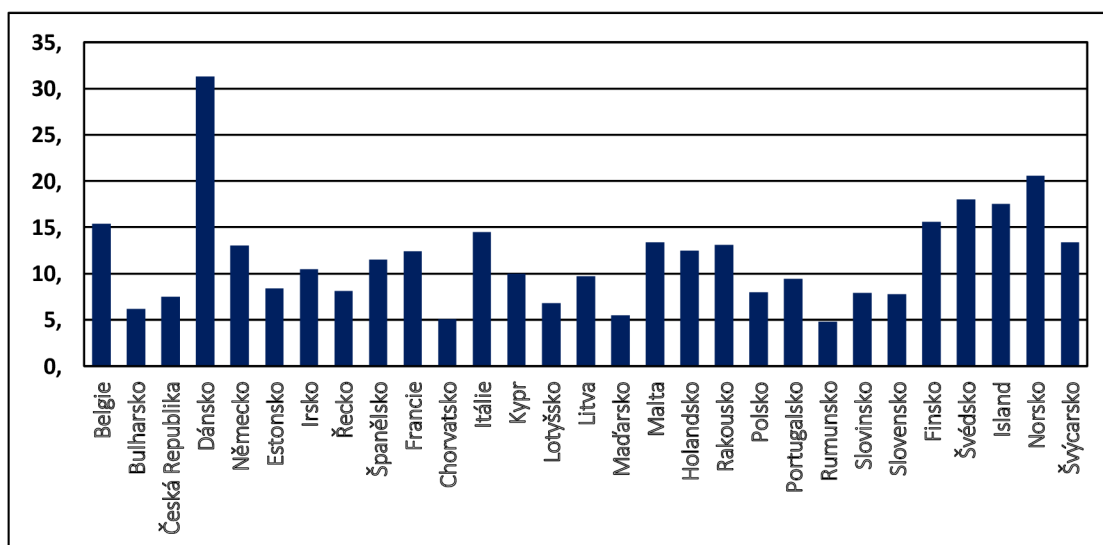
V zemích Evropské unie (dále také EU) je zavedená tzv. daňová harmonizace. Daňová harmonizace představuje sladování daňového systému pro všechny zúčastněné země. Harmonizace má za úkol fungování vnitřního trhu EU a zamezení daňovým únikům u přímých daní. (Široký, 2018). Rybová (2017) uvádí, že mezi přímé daně patří daně z příjmů a daně z majetku.

Státy se musí řídit dle evropských směrnic, které obsahují základní podmínky a ustanovení. Je však na každé zemi, jak formulují přijaté zákony. V grafech 1 a 2 (viz níže) jsou znázorněny vybrané ukazatele k daňovému zatížení přímými daněmi v členských státech Evropské unie. Představeno je celkem 26 členských států Evropské unie mimo Lucemburska, jehož data nebyla zveřejněna.

Nejvíce používaným ukazatelem daňového zatížení je daňová kvóta. Jedná se o poměr výnosů daní a ostatních poplatků k hrubému domácímu produktu (HDP) (Široký, 2018). HDP reprezentuje souhrn všech zboží a produktů vytvořených v ČR v daném roce (Široký, 2015).

Prvním ukazatelem, který je zde zmíněn, je **podíl přímých daní na HDP**. Jedná se o dílčí daňovou kvótu přímých daní.

Graf 1: Podíl daní v zemích EU v roce 2022 k HDP

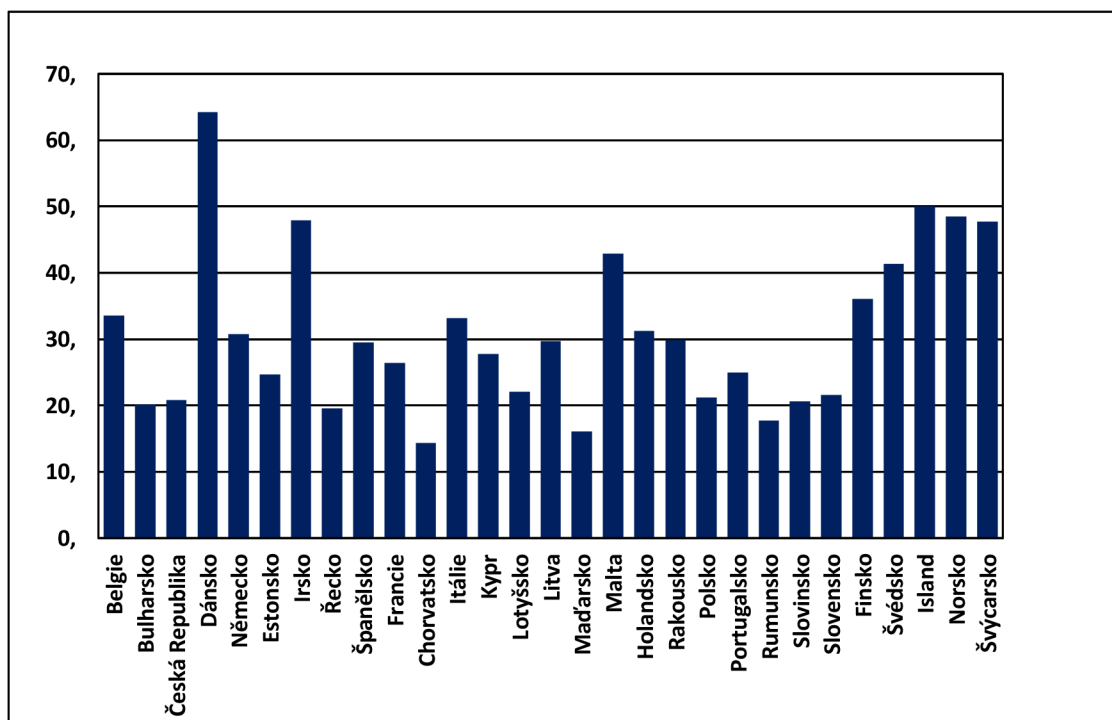
(Zdroj: Eurostat, 2022)

Severní státy mají v porovnání s ostatními zeměmi hodnoty této dílčí daňové kvóty extrémně vyšší. Důvodem je vysoká progresivita sazby daně či další konstrukční prvky daně, které základ daně ovlivní. Konkrétně nejvyšší podíl přímých daní na HDP mělo v roce 2022 Dánsko (31,3 %). Naopak nejnižší hodnoty vykazovaly Rumunsko (4,8 %) a Chorvatsko (5,1 %). Průměr všech členských států činí 11,65 %. Česká republika vykázala hodnoty se 7,5 %.

Dalším ukazatelem, kterým můžeme hodnotit daňový systém státu, je tzv. daňový mix. (Rybová, 2017) definuje daňový mix jako podíl příjmů z jednotlivých daní nebo skupin daní na celkových daňových výnosech. Proto je druhým představeným ukazatelem **podíl přímých daní na celkově vybraných daních.**

V tomto ukazateli jsou také obsaženy daně z majetku, jež jsou součástí přímých daní. V grafu 2 jsou znázorněny hodnoty ukazatele ve stejné skupině států, jako u předešlé dílčí daňové kvóty.

Graf 2: Podíl přímých daní v zemích EU na celkových daních v roce 2022

Zdroj: Eurostat, 2022

Nejvyšší hodnoty podílu přímých daní na daňovém mixu vykazovalo Dánsko se 64,2 %. Pro dánský daňový systém je typické vysoké zdaňování příjmů, oproti tomu sociální zabezpečení má nízké odvody. Česká republika spoléhá spíše na nepřímé daně, hlavně na DPH, která je považována za hlavní zdroj daňových výnosů. Dalším výnosem,

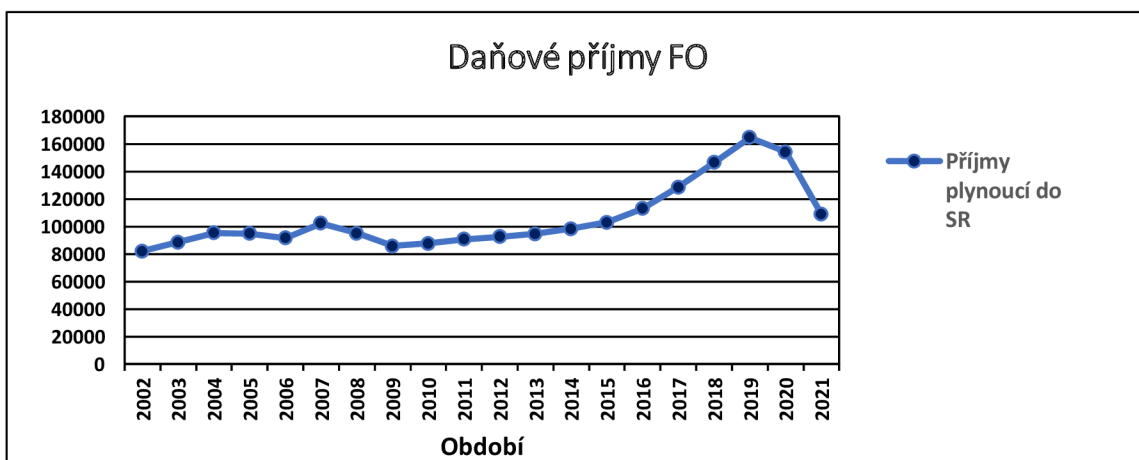
na který Česko spoléhá, je výnos ze sociálního pojistného. V porovnání s ostatními zeměmi vykazuje Česká republika průměrnou hodnotu podílu na celkových daňových výnosech, konkrétně 20,8 %. Nejnižší hodnoty mělo Chorvatsko (14,3 %), Maďarsko (16,1 %) a Rumunsko (17,7 %). Při hodnocení ukazatele je třeba si uvědomit, že se jedná o relativní podíl přímých daní na celkových daňových příjmech, ale absolutní hodnoty jednotlivých států mohou být výrazně odlišné.

1.1.1 Daň z příjmů fyzických osob ve státním rozpočtu

V grafu je patrné kolísání daňových výnosů. V daních z příjmů hrála velkou roli progresivita daně, která se do roku 2008 měnila. Téhož roku přišla celosvětová finanční krize. Mnoho firem a podnikatelů muselo tak ukončit svou činnost, protože nebyli schopni pokrýt svoje náklady, či neměli dostatek zdrojů si zřídit úvěr.

Vlivem zavedení solidárního zvýšení daně v roce 2013-2015 začala křivka opět růst. V případě zaměstnanců byla využívána superhrubá mzda pro výpočet daně. K datu 1. 1. 2021 došlo k jejímu zrušení. Ovšem začala platit druhá sazba daně pro fyzické osoby. Na plnění státního rozpočtu měla stejně jako v předchozím roce 2020 negativní vliv pandemie Covid-19. V roce 2020 kvůli tomu muselo ukončit svou podnikatelskou činnost celkem 20 000 osob samostatně výdělečně činných (Český statistický úřad, 2022). Inkaso daně z příjmů fyzických osob placené státu také negativně ovlivnily změny, které proběhly v roce 2021, tj. zvýšená sleva na poplatníka a daňové zvýhodnění na vyživované děti (Nejvyšší kontrolní úřad ČR, 2023).

Graf 3: Daň z příjmů fyzických osob

Zdroj: zpracováno dle ARAD systém časových řad, ČNB

2 Daň z příjmů fyzických osob

Daň je definovaná jako daň, která je zákonem určená povinná platba do státního rozpočtu. Je nenávratná, neekvivalentní a zpravidla neúčelová (Klimešová, 2018).

Daň je neúčelová zpravidla protože, když daň platí, neví, co bude z ní financováno (Vančurová et al., 2022). Daně jsou vždy ukládány zákonem (Maaytová et al., 2015, str. 116).

Daně z příjmů fyzických osob (dále DPFO) spadají do přímých daní, konkrétně nazývaných osobní důchodovou daní (Kubátová, 2015). Osobní důchodová daň patří bezpochyby k neznámější dani daňového systému (Široký, 2015).

Přímé daně jsou daněmi, které zatěžují příjmy a majetek. Částka daně roste přímo úměrně příjmům a majetku poplatníka. Subjektem daně je poplatník, který nese daňové břemeno (daň musí odvést ze svého). Do přímých daní dále patří daně majetkové, tj. daň z nemovitých věcí (Rybová, 2017).

Daň z příjmů fyzických osob je vymezena zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů ve znění pozdějších předpisů (dále ZDP). Daň z příjmů je odvozena podle příjmů jednotlivce, fyzických osob, tedy daňových poplatníků (Maaytová et al., 2015).

2.1.1 Daňový subjekt

Daňovým subjektem je každý, kdo je schopen a povinen platit daně. Osoby, kterých se placení daní týká, dělíme na 2 skupiny: poplatníka a plátce. Poplatník je obecně fyzická osoba (dále FO) nebo právnická osoba (dále PO), jejichž příjem nebo majetek podléhá dani. Poplatníky daně z příjmů FO můžeme rozlišovat na daňové rezidenty České republiky, nebo daňové nerezidenty (§ 2 ZDP).

Daňovými rezidenty se rozumí osoby, které trvale žijí v České republice nebo se zde zdržují, tj. alespoň 183 dnů v příslušném kalendářním roce. Daňový rezident je osoba, která má tzv. neomezenou daňovou povinnost (Pelc & Pelech, 2018, str. 29). Mají povinnost odvést daň z jejich příjmů plynoucích jak z tuzemských, tak zahraničních zdrojů.

Daňovými nerezidenty se rozumí poplatníci, kteří nejsou daňovými rezidenty, nebo o nich nestanoví mezinárodní smlouva jinak. Mají daňovou povinnost, která se vztahuje pouze na příjmy plynoucí ze zdrojů na území České republiky (Marková, 2022).

Plátce je daňový subjekt, který je povinen daň vybranou od jiných subjektů odvést do veřejných rozpočtů. Plátcí daně jsou státní či jiné orgány, které mají za úkol vybrat daň od poplatníků a následně ji odvést státu. Příkladem plátců mohou být banky. Ty odvádí od ostatních poplatníků tzv. daň sraženou jiným poplatníkům (Vančurová et al., 2022).

2.1.2 Předmět daně

Dalším nezbytně nutným konstrukčním prvkem je předmět daně. To je veličina, ze které se daň počítá. Dani z příjmů fyzických osob podléhají veškeré příjmy s výjimkou příjmů, které nejsou jejím předmětem (Vančurová et al., 2022).

Předmětem daně nejsou pouze peněžní příjmy, ale i nepeněžní dosažené směnou. Příjmy se oceňují dle zákona č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku, ve znění pozdějších předpisů. Příjmy se rozdělují do pěti skupin, posuzují se pro účely zdanění nejprve samostatně, poté následuje vytvoření dílčího základu daně.

Předmětem daně z příjmů fyzických osob jsou:

- Příjmy ze závislé činnosti (§ 6),
- Příjmy ze samostatné činnosti (§ 7),
- Příjmy z kapitálového majetku (§ 8),
- Příjmy z nájmu (§ 9),
- Ostatní příjmy (§ 10).

Předmětem daně z příjmů nejsou podle § 3 ZDP např. příjmy získané nabytím akcií nebo podílových listů podle zákona upravujícího podmínky převodu majetku státu na jiné osoby nebo vydávání podle právních předpisů upravujících restituci majetku, dále úvěry nebo zápůjčky. Existují i příjmy, které jsou od daně osvobozeny.

§ 4 ZDP vymezuje osvobození od daně. Jde například o příjmy:

- Příjmy z prodeje majetku
- Některé bezúplatné příjmy
- Příjmy z výher a loterií
- Přijatá náhrada majetkové nebo nemajetkové újmy s výjimkami
- Příjmy v podobě důchodů

2.1.3 Sazby daně

Pro výpočet daně z příjmů fyzických osob se nyní v České republice používají dvě sazby. Ohlédneme-li se do minulosti, dříve se používalo progresivní zdanění příjmů. Pokud rostl základ daně, rostla i sazba. V roce 2008 byla stanovena jednotná sazba

s 15 %. Následně byla zavedena solidární přírážka, která v podstatě představovala druhou sazbu ve výši 7 %. Ta byla v roce 2021 zrušena. V dalším roce ji nahradila druhá sazba ve výši 23 %.

Konkrétně pro část základu daně do 48násobku průměrné mzdy je aplikovaná sazba 15 %. Pro část základu daně přesahující 48násobek průměrné mzdy se použije 23% sazba (Marková, 2022).

Průměrná mzda pro rok 2022 byla stanovena na 38 911 Kč. Ve většině zemí se setkáme s progresivním zdaněním příjmů. Znamená to, že čím vyšší příjem má daňový subjekt, tím vyšší je sazba (Rybová, 2017).

2.1.4 Správa daně

Pro správu a výběr daní je důležité správné stanovení výše daní a jejich správná a včasná úhrada. To znamená, jakou cestou se částka daně dostane od daňového subjektu do příslušného veřejného rozpočtu. Pro obě strany je výběr daně velmi klíčový. Na jedné straně stát musí zabezpečit plynulý tok do veřejného rozpočtu, tak aby byly finance dále efektivně využity. Na druhé straně si i daňový subjekt musí hlídat včasné zaplacení a sledování změn. Výběr daní by měl být pro daňový subjekt komfortní a měl by být spojen s co nejmenšími administrativními náklady (Vančurová et al., 2022).

O stanovení pravidel rozhoduje stát, daňový subjekt má povinnost vypočítat výši daně. Dále je povinen tuto skutečnost oznámit správci daně, a to zpravidla pomocí daňových formulářů – daňových přiznání či vyúčtování daně. Tyto formuláře je daňový subjekt povinen odevzdat správci daně v určitém termínu, který stanovuje zákon. S tím je spjaté zdaňovací období. Zdaňovací období daně z příjmů u fyzických osob je vždy kalendářní rok.

2.2 Stanovení základu daně u OSVČ

Základem daně je částka, o kterou příjmy plynoucí poplatníkovi ve zdaňovacím období přesahují výdaje prokazatelně vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení, pokud dále u jednotlivých příjmů podle § 6 až 10 není stanoveno jinak (Marková, 2021, str. 11).

Osoba samostatně výdělečně činná (dále také OSVČ) je definována v zákoně č. 89/2012 Sb., občanském zákoníku ve znění pozdějších předpisů. Dle občanského zákoníku § 420 odst. 1 je osoba samostatně výdělečně činná definována takto: Kdo

samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku, je považován se zřetelem k této činnosti za podnikatele. (Vančurová et al., 2022) doplňuje, že OSVČ je každá osoba, která má příjmy ze samostatné výdělečné činnosti z hlediska sociálního pojistného.

K 31. 12. 2021 bylo celkem registrováno 1 988 895 soukromých podnikatelů podnikajících dle živnostenského zákona (Český statistický úřad, 2022).

2.2.1 Příjmy ze samostatné výdělečné činnosti

Příjmy ze samostatné činnosti jsou považovány za druhé z nejvýznamnějších příjmů FO. Podléhají dani z příjmů a sociálnímu pojistnému. Příjmy z podnikání představují široký okruh plynoucích z aktivit fyzických osob. Náleží sem příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství (§ 7 odst. 1 písm. a), příjmy podnikatelů provozujících činnost na základě živnostenského zákona (§ 7 odst. 1 písm. b), příjmy z jiného podnikání podle zvláštních předpisů, ke kterému je potřeba podnikatelské oprávnění (§ 7 odst. 1 písm. c) tj. příjmy auditorů, právníků, daňových poradců, notářů, lékařů a podíly společníků veřejné obchodní společnosti (dále v. o. s.) a komplementářů komanditní společnosti (dále k. s.) na zisku.

Příjmy ze samostatné činnosti jsou vymezeny v § 7 ZDP. Zahrnují se sem příjmy z užití nebo poskytnutí práv z průmyslového vlastnictví, autorských práv. Příjmy z nájmu majetku zařazeného do obchodního majetku poplatníka (odst. 2 písm. b) a příjmy plynoucí z nakládání majetkem vloženým do obchodního majetku poplatníka, včetně prodeje cenných papírů. K těmto příjmům není třeba mít žádné zvláštní oprávnění oproti příjmům z podnikání. Dále sem patří příjmy z výkonu nezávislého povolání.

2.2.2 Daňově uznatelné výdaje skutečně vynaložené

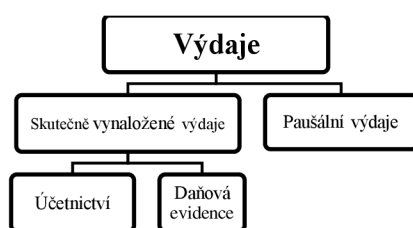
Příjmy ze samostatné činnosti je možné snížit o skutečně vynaložené výdaje či procentem z příjmů. V této podkapitole jsou charakterizovány daňově uznatelné výdaje včetně jejich uplatnění.

Daňové výdaje jsou definovány v § 24, 25 ZDP. Zákon určuje, jaké výdaje jsou uznatelné a jaké ne, tj. které výdaje poplatník skutečně vynaložil na zajištění a udržení zdanitelných příjmů.

Jedná se o daňově uznatelné výdaje, nebo výdaje odčitatelné od základu daně (Štohl, 2016). Skutečné výdaje, tj. výdaje uznatelné jsou v § 24 ZDP prezentovány jako výdaje vynaložené na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů.

Zákon dále zmiňuje § 25, ve kterém definuje výdaje vynaložené k dosažení, zajištění a udržení příjmů, které nelze od základu odečíst neboli daňově neuznatelné výdaje. V obou paragrafech zmiňovaného zákona je uveden seznam položek daňových či nedaňových výdajů. Poplatník uplatňuje výdaje skutečně vynaložené v plné výši v daňovém přiznání za zdaňovací období.

Obrázek 1: Způsoby uplatňování výdajů

Zdroj: zpracováno dle Vančurové et al., 2022

Zákon umožňuje poplatníkovi rozhodnout se, jakými způsoby uplatní své výdaje, do určité výše pro základ daně. Vhodnou variantu volí na základě jeho výše očekávaných nebo dosažených zdanitelných příjmů a výdajů, a to jak na počátku zdaňovacího období, v průběhu, tak i až v závěru zdaňovacího období. Mezi tyto možnosti se řadí daňová evidence, vedení účetnictví či paušální výdaje. Daňová evidence je soubor záznamů, kde jsou evidovány příjmy a výdaje v rámci samostatné činnosti (Vančurová et al., 2022). Většina poplatníků volí daňovou evidenci, protože je méně administrativně nákladná. (Macháček, 2021).

2.2.3 Paušální výdaje

Uplatňování výdajů stanovených procentem příjmů se liší dle druhu činností. Tyto paušální výdaje u dílčího základu daně (§ 7 ZDP) nelze kombinovat se skutečně vynaloženými výdaji. Obecně můžeme říct, že uplatnění paušálních výdajů je jednodušší. Tato možnost napomáhá snižovat daňovým subjektům náklady na administrativu.

Paušální výdaje se doporučují uplatňovat tam, kde nejsou skutečně vynaložené výdaje příliš vysoké. Při použití paušálních výdajů nelze přerušit odepisování dlouhodobého majetku. Paušální výdaje jsou stanoveny jako procento ze zdanitelných příjmů ve výši 80 %, 60 %, 40 % a 30 %.

Tabulka 1: Horní limit při uplatnění paušálních výdajů

Druh příjmů	Procento z příjmů	Limit. max výdajů v Kč
ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství	80 %	1 600 000
ze živností řemeslných	80 %	1 600 000
ze živností ostatních	60 %	1 200 000
z jiného podnikání	40 %	800 000
z nájmu majetku zařazeného v obchodním majetku	30 %	600 000

Zdroj: (Marková, 2022)

Zákon stanovuje, že způsob uplatnění výdajů paušálem nelze zpětně měnit, pokud je daňový subjekt uplatní ve svém daňovém přiznání za zdaňovací období (Martincová & Sedláková, 2021).

2.2.4 Spolupracující osoby

Další možností, jak optimalizovat daňovou povinnost, je přerozdělení příjmů a výdajů spolupracujícím osobám. Dle zákona § 13 ZDP se jedná o osobu, která žije s poplatníkem ve společné hospodařící domácnosti, manžel (manželka), či člen rodiny, který se účastní na provozu podniku.

Vystupuje jako samostatný daňový subjekt a má povinnost podat daňové přiznání k dani z příjmů v daném termínu. V daňovém přiznání uvádí podíl převedených příjmů a výdajů (Macháček, 2021).

U obou spolupracujících osob musí být prokazatelnost příjmů a výdajů stejná. Příjmy a výdaje podle § 4 ZDP nelze rozdělovat na dítě, které neukončilo povinnou školní docházku, dále na dítě, na které bylo uplatněné daňové zvýhodnění v daňovém přiznání, což odpovídá i na manžela (manželku) při uplatňování slev. Též nelze příjmy rozdělit na a od poplatníka, který zemřel či jehož daň je rovna paušální dani. V rámci zákona je umožněno podnikatelům převést jejich daňovou ztrátu na spolupracující osobu, a to do plné výše 50 %.

Dle § 13 ZDP se příjmy rozdělují tak, aby podíl příjmů a výdajů jiných spolupracujících osob nečinil v úhrnu více než 30 %. U manžela (manželky) nesmí podíl příjmů a výdajů činit více než 50 %.

Tabulka 2: Limity rozdělení příjmů a výdajů u spolupracujících osob

Spolupracující osoby	Max. limit za zdaňovací období	Max. limit za každý kalendářní měsíc (započatý)
Manžel(ka)	540 000 Kč	45 000 Kč
Jiná spolupracující osoba	180 000 Kč	15 000 Kč

Zdroj: (Dušek & Sedláček, 2022)

2.2.5 Odpisy

Majetek, který má poplatník ve svém obchodním majetku, lze daňově odepsat. Zahrnout je do svých daňově uznatelných výdajů může poplatník po celou dobu odepisování dle odpisových skupin. Způsob odepisování nelze za celou dobu odepisování měnit (Hnátek, 2021).

Dle zákona o daních z příjmů se daňový subjekt svobodně rozhodne, jaký způsob odepisování zvolí – rovnoměrné či zrychlené odepisování. Pokud daňový subjekt uplatní paušální výdaje, či paušální daň, vede evidenci odpisů. Paušální výdaje zahrnují veškeré výdaje, tedy i daňové odpisy (§ 26 odst. 8 ZDP).

Daňový subjekt může odepisovat dlouhodobý majetek dle § 26-33 ZDP. Pokud se jedná například o automobil, který podnikatel používá ke svému podnikání, může si daňové odpisy uplatnit. V případě, že poplatník uplatňuje paušální výdaje a nezařadí si automobil do svého majetku, nemůže tak odpisy uplatnit (Hnátek, 2021). Pokud poplatník zařadí svůj automobil do svého obchodního majetku, je tím povinen platit silniční daň.

Předmětem silniční daně jsou dle zákona o dani silniční a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů zákon č. 16/1993 Sb., silniční nákladní vozidla registrovaná, provozovaná a používaná v České republice poplatníkem k činnosti, z kterých plynou příjmy ze samostatné činnosti.

Jedná se o nákladní automobily s hmotností nad 3,5 t a přípojná vozidla (§ 2). Roční sazby silniční daně jsou uvedeny v příloze zákona o silniční dani. Osobní vozidla používaná k samostatné výdělečné činnosti nejsou v současné době předmětem silniční daně. Tato změna nastala k datu 1. července 2022.

2.3 Výpočet částky daně a její úprava

Základ daně vymezený v předchozí kapitole je možné před výpočtem daně dále upravovat. V této kapitole jsou obsaženy možné úpravy základu daně podle zákona o daních z příjmů. Poté následuje výpočet částky daně a slevy na dani.

2.3.1 Nezdaniitelná část základu daně

Základ daně, a tím následně i částku daně, lze snížit tzv. nezdanitelnými částmi základu daně, které upravuje § 15 zákona o daních z příjmů. Snížit základ daně není povinností daňového poplatníka, ale je možné ho upravit za splnění zákonných podmínek.

Od základu daně lze odečíst hodnotu daru poskytnutou obcím, krajům, organizačním složkám státu a právníckým osobám, které mají sídlo v České republice, a to na účely týkající se vědy a vzdělávání, výzkumné a vývojové účely, školství, zdravotnictví (dále v § 15, odst. 1). Hodnota bezúplatného plnění musí činit minimálně 1 000 Kč či přesáhnout 2 % ze základu daně. V celkovém součtu lze odečíst nejvýše 15 % ze základu daně (Martincová & Sedláková, 2021, str. 128). Poplatník daně z příjmů, který hodlá dar uplatnit jako nezdanitelnou částku základu daně, musí správci tuto skutečnost prokázat potvrzením příjemce daru.

Další nezdanitelnou částí základu daně jsou úroky (§ 15 odst. 3 ZDP). Daňový poplatník si může od základu daně odečíst úroky, které byly zaplacené během zdaňovacího období. Konkrétně se jedná o zaplacené úroky ze stavebního spoření či úroky plynoucí z hypotečního úvěru. Úvěr musí být poskytnut stavební spořitelnou, bankou či zahraniční bankou. Úvěr musí být financován k svým bytovým potřebám či svým blízkým. Ročně však tyto úroky nesmí překročit hranici 150 000 Kč v rámci jedné společně hospodařící domácnosti (Marková 2023).

Za zdaňovací období lze dále odečíst také příspěvek na penzijní připojištění se státním příspěvkem, penzijní pojištění a doplňkové penzijní spoření. Rovněž je zde hranice pro odečtení, která činí nejvýše 24 000 Kč.

Co se týče pojistného na soukromé životní pojištění, i zde je možné uplatnit odečtení ze zákonem stanovených podmínek dle § 15 odst. 6.

Další možností pro snížení ZD je členský příspěvek od odborové organizace a úhrady za zkoušky ověřující výsledky dalšího vzdělávání.

2.3.2 Položky odčitatelné od základu daně

Odčitatelné položky rovněž snižují základ daně a jsou vymezeny v § 34 ZDP. Řadí se sem daňová ztráta, podpora výzkumu a vývoje, odborného vzdělávání a pořízení majetku na odborné vzdělávání. Odečíst si daňový subjekt může i výdaje vynaložené na

žáka nebo studenta dle § 34 h) a to pokud jeho součin výdajů činí minimálně 200 Kč a splňuje určitý počet hodin na pracovišti.

Pojem daňová ztráta je definován v § 5 odst. 3 ZDP. Ta vzniká daňovému subjektu, pokud ve svém účetnictví či daňové evidenci převyšují výdaje (náklady) příjmy (výnosy). Poplatník může ztrátu uplatnit ve svém daňovém přiznání za konkrétní zdaňovací období po dobu pěti let. Daňová ztráta se zaokrouhluje dle § 38 n), odst. 2 na celé koruny nahoru. Daňovou ztrátu nelze odečíst, pokud poplatník uplatňuje výdaje paušálem (Dušek, 2020).

2.3.3 Slevy na dani

Slevy na dani pro poplatníky snižují částku vypočtené daně, přičemž minimální částka daně, která může poplatníkovi vyjít po odečtení slev je 0.

Slevu na poplatníka může uplatnit každý, který splňuje všeobecné podmínky. Na slevu mají právo ti, kteří za rok vykážou alespoň část zdanitelných příjmů. Pro rok 2022 činí sleva 30 840 Kč. Daňový subjekt uplatní tuto slevu při podání daňového přiznání za zdaňovací období.

Výslednou daň může také ovlivnit uplatnění slevy na manžela. Dle § 35 b) ZDP musí s poplatníkem žít v jedné domácnosti a jeho příjmy nesmí přesáhnout ročně 68 000 Kč. K prokázání nízkých příjmů druhého z manželů je nutné předložit jeho čestné prohlášení nebo potvrzení o dosaženém příjmu. V roce 2022 činí sleva 24 840 Kč. Pokud by se jednalo o osobu s průkazem ZTP/P, tak se částka dvojnásobí. Do příjmů manžela nelze zahrnout dávky státní sociální podpory, státní příspěvky na pojištění, příspěvky na péči (Hnátek, 2021).

Sleva na invalidu se odlišuje podle stupně invalidity poplatníka – vyšší invalidita, vyšší částka slevy.

Další ze možných slev je sleva na studenta. Tato sleva může být uplatněná, pokud se poplatník prokáže potvrzením o studiu. Jedná se o osobu, která se současně připravuje na budoucí povolání do dovršení věku 26 let, nebo o osobu, která je studentem doktorského programu. Pak je možné slevu uplatnit až do dovršení 28. roku.

Slevu za umístění dítěte vymezuje § 35 bb ZDP, tzv. školkovné, který říká, že uplatnění této slevy je možné pouze pokud žije dítě s poplatníkem ve společné domácnosti. Dále je zde podmínka, že dítě navštěvuje buďto mateřskou školu či jiné

předškolní zařízení. Tuto slevu lze uplatnit do výše minimální mzdy, která v roce 2022 činí 16 200 Kč. (Hnátek, 2021).

Slevu na evidenci tržeb si fyzická osoba může uplatnit při stanovení daně ve svém daňovém přiznání. (Vondrák et al., 2016, str. 124) k tomu doplňuje, že tato sleva by mu měla kompenzovat náklady spojené s pořízením vybavení na evidenci tržeb. Jednorázová roční sleva činí maximálně 5 000 Kč. Na základě zákona č. 137/2020 Sb., zákon o některých úpravách v oblasti evidence tržeb v souvislosti s vyhlášením nouzového stavu vláda rozhodla, že daňový subjekt není povinen evidenci tržeb evidovat do 31. 12. 2022, aktuálně funguje na bázi dobrovolné.

Tabulka 3: Výše slev v roce 2022

Základní sleva na poplatníka	30 840 Kč
Sleva na manžela (manželku)	24 840 Kč
Invalidita I a II stupně	2 520 Kč
Invalidita III stupně	5 040 Kč
Sleva na držitele průkazu ZTP/P	16 140 Kč
Sleva na studenta	4 020 Kč
Sleva za umístění dítěte	16 200 Kč
Sleva na evidenci tržeb	5 000 Kč

Zdroj: (Marková, 2022)

2.3.4 Daňové zvýhodnění na vyživované dítě

Poplatník má nárok uplatnit daňové zvýhodnění na vyživované dítě žijící s poplatníkem v jedné společné domácnosti, a to na území EU (Finanční správa ČR, 2022). Za vyživované dítě se podle § 35 písm. c, odst. 6 b ZDP rozumí dítě vlastní, osvojenec, či dítě v péči.

V zákoně o daních z příjmů nalezneme charakteristiku daňového zvýhodnění. Dále zde je uvedeno, že poplatník může tuto slevu použít prostřednictvím slevy na dani, daňového bonusu nebo slevy na dani a daňového bonusu.

Daňové zvýhodnění na vyživované dítě může poplatník uplatnit, pokud se jedná o nezletilé dítě, či zletilé dítě až do dovršení věku 26, za podmínky, že se soustavně připravuje na budoucí povolání (§ 35 c ZDP). Zároveň o dítě, které se nemůže soustavně připravovat na budoucí povolání nebo vykonávat výdělečnou činnost, kvůli nemoci či úrazu, anebo pokud dítě není schopné vykonávat výdělečnou činnost z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu (Macháček, 2019). Pokud se jedná o dítě,

kterému je přiznán nárok na průkaz ZTP/P, tak se částka zvyšuje na dvojnásobek (§ 35 c, odst. 7 ZDP).

Výhodou daňového zvýhodnění je, že na rozdíl od základních slev (viz výše), lze daňovou povinnost snížit do záporné částky, do tzv. daňového bonusu. To znamená, že správce daně částku poplatníkovi vrátí. Daňový bonus vzniká poplatníkovi, pokud je daňové zvýhodnění na vyživované dítě vyšší než samostatná povinnost (Vyškovská, 2022).

Dle § 35 c, odst. 3 ZDP může poplatník uplatnit daňový bonus, pokud jeho výše činí alespoň 100 Kč. (Vančurová et al., 2022) doplňuje, že daňový bonus není přeplatkem na dani, ale transferem poskytovaným prostřednictvím daňové správy.

Pokud se jedná o dítě, které opatřuje více poplatníků, využije tuto slevu ve zdaňovacím období jen jeden z nich. Uplatnit ji může ten, který má vyšší příjmy, a to proto, aby byly využity všechny slevy (Hnátek, 2022).

Tabulka 4: Výše slev u daňového zvýhodnění 2022

Daňové zvýhodnění na vyživované dítě	Výše slevy	Průkaz ZTP/P
Na první dítě	15 204 Kč	30 408 Kč
Na druhé dítě	22 320 Kč	44 640 Kč
Na třetí a každé další dítě	27 840 Kč	55 680 Kč

Zdroj: (Marková, 2023)

2.4 Povinnosti poplatníka ve vztahu k dani z příjmů fyzických osob

V této části jsou vymezeny základní povinnosti poplatníka ve vztahu k DPFO. Konkrétně se jedná o registraci poplatníka k dani z příjmů, podání daňového přiznání a placení záloh na daň z příjmů. Mimo jiné je zde zmiňován poplatník v paušálním režimu.

2.4.1 Registrace poplatníka daně z příjmů

Každý začínající podnikatel je povinen se přihlásit k příslušnému správci daně, a to do 15 dnů ode dne, kdy započal vykonávat svou podnikatelskou činnost. Společně s registrací u správy sociálního zabezpečení (dále OSSZ) a u zdravotní pojišťovny (Finanční správa ČR, 2022).

Poplatník není povinen přihlašovat se k správci daně, pokud přijímá pouze příjmy, které nejsou předmětem daně, jsou od daně osvobozené či je daň vybírána podle zvláštní sazby daně (Pelc & Pelech, 2018).

Dojde-li ke změně osobních údajů, je daňový subjekt povinen oznámit změnu správci daně do 15 dnů ode dne, kdy nastala (Dvořáková et al., 2019).

2.4.2 Daňové přiznání pro fyzické osoby

Daňové přiznání rozlišujeme na řádné, dodatečné a opravné. Daňový subjekt podává daňové přiznání vždy, pokud jeho roční příjmy přesáhly 15 000 Kč. Dále je poplatník povinen podat přiznání, pokud jeho příjmy nepřesáhly 15 000 Kč, ale ve svém kalendářním (zdaňovacím) období vykazuje daňovou ztrátu (Pelc & Pelech, 2018).

Podle zákona č. 280/2009 Sb., daňovém řádu ve znění pozdějších předpisů, se daňové přiznání podává nejpozději do 3 měsíců po uplynutí zdaňovacího období, až na výjimky. V případě, že se daňový subjekt dopustí chyby v daňovém přiznání, podá dodatečné přiznání. Pak je možné, že dojde ke změně původní přiznané daňové povinnosti.

V roce 2023 byly provedeny úpravy v oblasti dani z příjmů fyzických osob. Jak již bylo zmíněno výše, doposud daňový subjekt musel podat daňové přiznání, pokud jeho roční limit příjmů přesáhl 15 000 Kč. Od letošního roku vzniká poplatníkovi povinnost podat daňové přiznání, jestliže roční příjmy přesáhnou 50 000 Kč za kalendářní rok, tj. zdaňovací období (Marková, 2023).

2.4.3 Zálohy na daň z příjmů FO

Zálohy na daň z příjmu vymezuje § 38a ZDP. V průběhu roku je povinen poplatník platit zálohy na daň z příjmů. Jestliže se jedná o začínajícího podnikatele, který svou činnost začal vykonávat v průběhu roku, zálohy platí až po podání daňového přiznání za předchozí zdaňovací období.

Pololetní zálohy poplatníci platí, pokud jejich poslední daňová povinnost činila minimálně 30 000 Kč, avšak maximálně 150 000 Kč, a to ve výši 40 % poslední známé daně. Poslední známou daňovou povinností je nejčastěji částka daně, kterou si poplatník vypočetl a uvedl ji v daňovém přiznání (Vančurová et al., 2022, str. 257).

Pokud daňová povinnost byla vyšší než 150 000 Kč, platí se formou čtvrtletní zálohy. Zálohy neplatí poplatníci, kteří jsou v paušálním režimu (Marková, 2023).

2.4.4 Poplatník v paušálním režimu

Poplatník se může přihlásit do paušálního režimu, který je účinný od 1. 1. 2021 zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, které souvisí s paušální daní. Paušální daň je vhodná, pokud chce daňový subjekt využít zjednodušené administrativy, kdy platí jednu paušální zálohu místo třech plnění:

- zálohy na daň z příjmů, pokud k ní byl povinen,
- zálohy pojistného na sociální zabezpečení
- zálohy pojistného na veřejné zdravotní pojištění.

Poplatníkem v paušálním režimu se dle § 2a může stát osoba, která:

- Je osobou samostatně výdělečně činnou
- Není plátcem daně z přidané hodnoty (dále DPH), či není povinen se k dani přihlásit
- Není společníkem v. o. s.
- Není dlužník

Dále pokud příjmy nepřesahují 1 000 000 Kč za zdaňovací období. Do těchto příjmů nejsou zahrnuty příjmy, které nejsou předmětem daně, příjmy osvobozené či příjmy, ze kterých je daň vybírána podle zvláštní sazby (Marková, 2023).

Poplatník se stává osobou za splnění všech podmínek poplatníkem v paušálním režimu k 1. dni rozhodného zdaňovacího období, tj. k 1. lednu daného roku. Poplatník oznámí tuto skutečnost danému správci daně. Výhodou být v paušálním režimu je, že daňový subjekt nepodává daňové přiznání a vedení daňové evidence je pro poplatníka dobrovolné.

K roku 2022 činí měsíční zálohy 6 208 Kč (pojistné na veřejné zdravotní pojištění ve výši 2 722 Kč, pojistné na důchodové pojištění ve výši 3 386 Kč, a daň z příjmů FO ve výši 100 Kč). Zálohy jsou vyměřeny u důchodového pojištění a zdravotního pojištění dle minimálního vyměřovacího základu.

Rovněž v paušálním režimu byly provedeny změny. Od 1. ledna 2023 je zvýšena hranice příjmů OSVČ pro vstup do paušálního režimu. Příčinou těchto změn jsou rozdílné výše příjmů jednotlivých paušalistů. Z tohoto důvodu byla vytvořena 3 pásma, která rozdělují paušalisty dle jejich výše příjmů a uplatnitelného výdajového paušálu (Ministerstvo financí České republiky, 2023).

Tabulka 5: Fixní částky poplatníků v paušálním režimu účinné od 1.1.2023

	Celková paušální záloha	Daň z příjmů	Pojistné na důchodové pojištění	Pojistné na veřejné zdravotní pojištění
I. pásmo	6 208 Kč	100 Kč	3 386 Kč	2 722 Kč
II. pásmo	16 000 Kč	4 963 Kč	7 446 Kč	3 591 Kč
III. pásmo	26 000 Kč	9 320 Kč	11 388 Kč	5 292 Kč

Zdroj: zpracováno dle Ministerstva Financí ČR, 2023

2.5 Sociální zabezpečení a zdravotní pojištění

Tato kapitola se zaměřuje na sociální pojištění, tedy na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění.

Pojistné na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění představuje největší příjmovou položku státního rozpočtu. V letošním roce ve sledovaném období od ledna do srpna vykazoval příjem z pojištění na sociální zabezpečení 416 mld. Kč. V porovnání ve stejném období roku 2021 byl příjem do státního rozpočtu o 25 mld. Kč nižší. Naopak výdaje vzrostly zhruba o 10 mld. Kč. Objemově se na výdajích nejvíce podílely výplaty na sociálních dávkách, zvýšené navíc lednovou a červnovou valorizací. Další větší výdaj státu představovaly příspěvky pro státní pojištěnce, které byly navýšeny o 200 Kč. Nýbrž nejmenší výdaj tvořily transfery pro podnikatele (Ministerstvo financí České republiky, 2022).

Osoba samostatně výdělečně činná (OSVČ) je dle zákona povinna platit pojištění na důchodové pojištění, ve kterém je i mimo jiné zahrnut státní příspěvek na politiku zaměstnanosti a dobrovolné nemocenské pojištění. Dále je zavázán platit pojištění na veřejné zdravotní pojištění (Marková, 2023).

OSVČ je také nucena podávat přehled o příjmech a výdajích, a to příslušné správě sociálního zabezpečení a zdravotní pojišťovně (Hnátek, 2022).

2.5.1 Sociální zabezpečení

Sociální zabezpečení definuje zákon č. 589/1992 Sb., o pojištění na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti ve znění pozdějších předpisů (dále ZPSZ). Do sociálního zabezpečení se dle zmiňovaného zákona zahrnuje: Důchodové pojištění, nemocenské pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti.

Česká správa sociálního zabezpečení (dále ČSSZ) je státní orgán, který upravuje nemocenské a důchodové pojištění i státní politiku zaměstnanosti. Má za úkol přispívat do státního rozpočtu vybíráním pojistného, z něhož se poté hradí různé sociální výdaje. ČSSZ postupuje dle zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení ve znění pozdějších předpisů a dalších zákonů s tím spojených. V každém okrese České republiky je zřízena okresní správa sociálního zabezpečení podřízená ČSSZ.

Okresní správa sociálního zabezpečení (dále OSSZ) se řídí zákonem č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociálním zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a dalšími zákony s tím spojenými. Pojistné se stanovuje z tzv. vyměřovacího základu. Tento pojem definuje § 5b ZPSZ, který dále říká, že osoba, která provádí hlavní výdělečnou činnost je zavázána platit měsíční zálohy až do doby podávání přehledu o příjmech a výdajích. Výše pojistného se řídí dle procentuální sazby z vyměřovacího základu. Po odečtení výdajů se vyměřovacím základem pro odvod pojistného na sociální zabezpečení rozumí 50 % příjmů z podnikání (Arnoldová, 2012). Částku pojistného si OSVČ vypočte v rozmezí minimálního a maximálního základu. Jestliže je vypočtený vyměřovací základ poplatníka nižší než stanovený minimální vyměřovací základ, pak se pojistné počítá ze stanoveného minimálního vyměřovacího základu. Jestliže je vypočtený vyměřovací základ vyšší než maximální, pak se vyměřovací základ pro výpočet pojistného rovná maximu (Arnoldová, 2012).

Minimální vyměřovací základ je dán procentem z průměrné mzdy, které činí pro rok 2022 25 %. Poplatník je povinen platit zálohy alespoň v minimální výši. K roku 2022 činí minimální záloha 2 841 Kč.

Maximální vyměřovací základ je upraven dle § 15a ZPSZ. Zákon definuje maximální vyměřovací základ jako částku pro platbu pojistného ve výši 48násobků průměrné mzdy.

Poplatník, který je osobou samostatně výdělečně činnou, se může dobrovolně účastnit nemocenského pojištění. Z něj je poskytována pomoc v mateřství, otcovská poporodní péče, nemocenské či ošetřovné. U nemocenského pojištění je systém jednodušší oproti důchodovému pojištění. Výši pojistného na nemocenské pojištění si poplatník určuje sám na základě součtu příjmů.

Tabulka 6: Sazby pojistného pro sociální zabezpečení osob samostatně výdělečně činných na rok 2022

Sociální zabezpečení	Sazba pojistného
Důchodové pojištění	28 %
Nemocenské pojištění	2,10 %
Státní příspěvek na podporu zaměstnanosti	1,20 %
Celkem	31,30 %

Zdroj: (zpracováno dle zákona o pojistném na sociálním zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti §7).

2.5.2 Veřejné zdravotní pojištění

Všeobecné podmínky a obecná ustanovení se řídí zákonem 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a zákonem České národní rady č. 550/1991 Sb., o všeobecném zdravotním pojištění (dále ZVZP).

Ministerstvo zdravotnictví společně s ministerstvem financí dohlíží na správné fungování a financování pojistného. Pojišťovny jsou dalším zodpovědným orgánem, který se podílí na veřejném zdravotním pojištění. V České republice je celkem 7 zdravotních pojišťoven.

Při zahájení samostatně výdělečné činnosti je každý pojištěnec povinen ohlásit se příslušnému správci, a to do osmi pracovních dnů. Platba pojistného vzniká dnem, kdy se stává plátcem (§ 4 ZVZP).

Obdobně jako u sociálního zabezpečení je aplikovaná sazba pro výši pojistného. V roce 2022 tato sazba činí 13,5 % z vyměřovacího základu. Pro stanovení pojistného lze vynásobit vyměřovací základ sazbou pojistného. Pojistné, které je odváděné zdravotní pojišťovně, se včetně ostatních plateb pojistného dostává do státního rozpočtu (Ochrana et al., 2010, str. 191).

Každá OSVČ je zavázána platit pojistné konkrétní zdravotní pojišťovně, a to formou měsíčních záloh. Minimální zálohy jsou stanoveny na rok 2022 ve výši 2 627 Kč. Pojištěnci podávají přehledy o příjmech a výdajích v následujícím období. V nichž se vypočítá pojistné za kalendářní rok. Zúčtováním zaplacených záloh se zjistí, zda má OSVČ zaplatit doplatek či jí bude vrácen přeplatek na pojistném (Ochrana et al., 2010). Pokud skutečné pojistné na zdravotním pojištění převyšuje měsíční zálohy, které pojištěnec během roku platil, vzniká pojištěnci závazek vůči zdravotní pojišťovně.

Doplatek je povinen pojištěnec uhradit do osmi dnů po podání přehledu. Nezaplatí-li pojištěnec řádné pojistné v plné výši a včas, vznikají plátcí penále (§ 5 ZVZP). Zdravotní pojišťovny vrací nedoplatek automaticky, pokud jeho celková výše činí alespoň 200 Kč (Všeobecná zdravotní pojišťovna ČR, 2022).

Tabulka 7: Výše minimálního vyměřovacího základu a minimálních záloh na pojistném ve sledovaném období

Rok	Měsíční minimální vyměřovací základ	Minimální záloha na pojistném
2022	19 455,50 Kč	2 627 Kč
2021	17 720,50 Kč	2 393 Kč
2020	17 417,50 Kč	2 352 Kč
2019	16 349,50 Kč	2 208 Kč

Zdroj: Všeobecná zdravotní pojišťovna, 2022

3 Metodika

Cílem této práce je vyčíslení daně z příjmů fyzických osob u vybraného subjektu a nalezení nejvhodnější varianty optimalizace. K vypracování teoretické části je vycházeno z odborné literatury a daňových zákonů. Zjištěné znalecké informace a fakta jsou aplikovány na konkrétní příklad pana Jiřího z jihu Čech. Pro tvorbu praktické části je značně důležitý sběr informací, který probíhal na základě osobního rozhovoru s fyzickou osobou. Nejprve je potřeba vymezit finanční stav pana Jiřího, konkrétně jeho podnikatelské činnosti. Finanční stav je zjištěn na základě osobního rozhovoru se soukromou účetní. Kromě toho jsou získány také interní doklady, které slouží ke stanovení základu daně. Pan Jiří vede daňovou evidenci, která obsahuje údaje o příjmech a výdajích za zdaňovací období. Mimo jiné je také výrazně důležitá sociální situace pana Jiřího a celé jeho rodiny. Zde probíhal osobní rozhovor s majitelem hostince (Jiřím). Nyní je možné vyčísřit daň a odvody pojistného pana Jiřího.

V prvních krocích k dosažení cíle je vyčíslené daňové zatížení a odvody pojistného pana Jiřího. Stanovení základu daně a následného výpočtu daně se řídí dle legislativních postupů.

V první části jsou rozděleny příjmy a výdaje v plné výši. Rozdíl zdanitelných příjmů a daňově uznatelných výdajů je základem daně. V další části je zpracována úprava ZD a vyčíslení konkrétní částky daně. Položky, které lze odečítat od základu daně, jsou uvedeny v § 15 ZDP, zde se jedná o tzv. nezdanitelné částky, a v § 34, kde jsou nazvány odčitatelnými položkami. V této souvislosti pan Jiří využívá soukromé životní pojištění, penzijní připojištění, bezúplatné plnění, a úroky plynoucí z hypotečního úvěru. Upravený základ daně je zaokrouhlen na celé koruny nahoru a vynásobený sazbou 15 %. V poslední řadě je poplatníkovi snížena daňová povinnost slevami na dani.

Tabulka 8: Legislativní způsob výpočtu daně z příjmů FO

Základ daně
-Odčitatelné položky
=Základ daně po snížení
x Sazba
=Základní částka daně
-standardní a nestandardní slevy
Daň po slevách (Daňový bonus)

Zdroj: zpracováno dle Vančurové, 2021, str. 299)

V praktické části je vyčísleno celkové odvodové zatížení pana Jiřího, tj. daňové odvody a odvody pojistného na sociální zabezpečení a veřejné zdravotní pojištění. Pro výpočet pojistného je vytvořena přehledná tabulka, která obsahuje výši základu daně, stanovený vyměřovací základ a následný výpočet pojistného. Vyměřovacím základem pro sociální zabezpečení a zdravotní pojištění se rozumí 50 % ze základu daně. Výše pojistného je vypočtena z vyměřovacího základu s použitím procentuální sazby. U pojistného na sociální zabezpečení činí sazba 29,2 %, u veřejného zdravotního pojištění 13,5 %. K nemocenskému pojištění se pan Jiří nepřihlásil.

Jednotlivé varianty optimalizace:

- Paušální výdaje
- Institut spolupracující osoby

V případě, že daňový subjekt nevyužije daňové uznatelné výdaje v plné výši, je možné využití paušálních výdajů. A proto jsou paušální výdaje první představenou možnou optimalizací. Pan Jiří provádí pohostinskou činnost a poskytuje ubytovací služby, které jsou s pohostinstvím spojeny. Zdanitelné příjmy z pohostinské činnosti jsou vynásobeny 80 %, a ostatní příjmy, tj. příjmy z ubytovacích služeb 60 %.

Druhou potenciální variantou je využití institutu spolupracující osoby, který je postaven na přerozdělení příjmů a výdajů na spolupracující osobu. V této práci je přerozděleno 50 % příjmů a výdajů na Jiřího manželku Magdalenu. Tato část je rozčleněna na tři oddíly. První oddíl je věnován panu Jiřímu. Na začátku jsou vynásobeny zdanitelné příjmy a daňově uznatelné výdaje sazbou 50 %. Je zjištěn základ daně, daňová povinnost, zákonné odvodové pojistné, a tím i celé odvodové zatížení pana Jiřího. Druhý oddíl se věnuje Jiřího manželce Magdaleně, na kterou jsou rozděleny příjmy a výdaje rovným dílem. Magdaleniny postupy výpočtů se od pana Jiřího tolik neliší. Magdaleně plyne další příjem ze závislé činnosti a tato skutečnost musí být v první řadě vyčíslena. Poté je příjem ze závislé činnosti přičten k základu daně ze samostatné činnosti. Následně je vypočtena daňová povinnost. Pro tvorbu pojistného na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění byla sestavena tabulka, která je zobrazena v kapitole 6.2.2. Veřejné zdravotní pojištění je povinností platit pro všechny občany s trvalým bydlištěm v České republice. Magdalena je z pohledu zdravotního pojištění brána za osobu bez zdanitelných příjmů (dále OBZP). Roční pojistné je vypočteno z vyměřovacího základu. Vyměřovacím základem pro platbu pojistného u OBZP je minimální mzda. Nikoli minimální vyměřovací základ. Výše pojistného na veřejné zdravotní pojištění se vynásobí

procentuální sazbou 13,5 %. Magdalena je přihlášena k dobrovolnému důchodovému pojištění.

Výše pojistného na dobrovolné důchodové pojištění je vynásobena procentuální sazbou 28 % z vyměřovacího základu. Osoba dobrovolně zúčastněná na důchodovém pojištění si vyměřovací základ určí sama, nejméně však ve výši $\frac{1}{4}$ průměrné mzdy. Třetím a posledním oddílem této části je vyčíslení celkového odvodového zatížení domácnosti.

4 Představení daňového subjektu

V praktické části práce je řešena samostatná výdělečná činnost fyzické osoby pana Jiřího. K tomuto subjektu se vztahují všechny skutečnosti a data, řešená v této práci. Název daného podniku a účastníci zůstávají v anonymitě.

V této práci je prezentován podnik působící v sektoru služeb, konkrétně v oblasti pohostinství. Organizační strukturu podniku představuje majitel, který je zároveň provozovatelem. V současné době je provozovatelem hostince pan Jiří, který vykonává ohlašovací řemeslnou živnost, která je provozována na základně živnostenského oprávnění. Zároveň je považován za provozního podniku.

Předmětem podnikání je hostinská činnost a provozovatel je zapsán v obchodním rejstříku. Mimo jiné provozuje činnost, týkající se prodeje kvasného lihu, konzumního lihu a lihovin dle živnostenského zákona. Provozovatel Jiří poskytuje rovněž ubytovací služby, které jsou s hostincem spojeny.

Podnik vede daňovou evidenci, kterou zpracovává soukromá účetní. Daňově uznatelné výdaje uplatňuje ve skutečné výši. V roce 2019 překročil obrát 1. mil korun a stal se plátcem daně z přidané hodnoty (dále DPH). V současné době je čtvrtletním plátcem DPH. V této práci je zmíněna manželka Jiřího Magdalena, s níž má dvě společné děti.

V následující podkapitole je krátké představení podniku, které zahrnuje historii a také současné dění.

4.1 Historie podniku

Podnik, jehož data jsou v praktické části aplikována, má širokou a dlouhou historii. Sídlí v menší vesnici na jihu Čech. Zajímavostí je fakt, že tento dům se dědí z generace na generaci. V roce 1803 byl dům postaven za účelem selského stavení. Z počátku se v hostinci prodávalo stáčené pivo v láhvích pro místní obyvatele. O pár let později se tehdejší subjekt rozhodl rozšířit své služby o víno, likéry, čokolády a lehké pokrmy. V té době museli živnostníci projít skrz speciální stanovenou komisi, která je důkladně prověřila a na základě toho schvalovala příslušné žádosti. V roce 1945 předal tehdejší majitel místní živnost své dceři, která časem vybudovala hostinci dobré jméno. V 60. letech ale hospodu převzala Jednota a z hostince vznikl obchod se zbožím. O pár let později ji vrátili zpátky rodině a hostinec byl tak znovu obnoven.

4.2 Současnost podniku

Pan Jiří se rozhodl pro kompletní přestavbu hostince, a to hlavně kvůli atraktivitě místa. A tak v roce 2012 začal s přestavěním nejprve vnitřních prostor, které byly nejvíce zanedbané. Peněžní odhad realizace byl stanoven cca na 8 mil. korun. Vlivem tohoto stanoviska se rozhodl si vzít hypoteční úvěr, který splácel po dobu 10 let. Finance z počátku využil na výměnu oken, zateplení, výměnu nových rozvodů a opravu střechy. Mimo jiné byla pozornost věnována také přestavbě venkovního uspořádání, kde je zde nyní zahradní posezení, dětské hřiště a pergola. Koná se zde mnoho akcí, jako například narozeninové oslavy, svatby, večírky a další na přání zákazníků.

O 4 roky později se pan Jiří rozhodl pro další inovaci budovy. Přistaveny byly dva apartmány, které tvoří celek celého hostince. Cenový odhad se vyšplhal na 3-5 mil. korun. Rozhodnutí bylo učiněno na základě vysoké návštěvnosti zákazníků nejen z vesnice, ale i z nedalekého města. Zejména díky umístění hostince v blízkosti přírody byl potenciál naplněn. K naplnění potenciálu dopomohla i větší návštěvnost.

Od té doby je hostinec plně využíván a je navštěvován nejen místními obyvateli či obyvateli blízkého města, ale také zahraničními hosty či známými osobnostmi (např. herci).

Živnost s rodinnou tradicí funguje zejména v letní sezóně, kdy se koná nejvíce akcí. Právě v těchto dnech je podnik nejvíce lukrativní. V zimní sezóně se zde konají spíše vánoční večírky.

5 Daň z příjmů a sociální pojištění u vybraného subjektu

Pro tvorbu daňové optimalizace daně z příjmů fyzických osob u osoby samostatně výdělečně činné (OSVČ) za zdaňovací období 2022 je potřeba zjistit přesnou výši všech příjmů a výdajů, které ovlivňují základ daně, pohledávky, závazky, stav obchodního majetku a sociální situaci poplatníka a jeho rodiny. Následně se dostaneme k výpočtu základu daně (dále také ZD) a jeho úpravě. V této souvislosti je potřeba zjistit, zda poplatník splňuje podmínky pro uplatnění nároku na odpočty od základu daně. Následně po výpočtu částky daně jsou zjišťovány možnosti aplikace slev na dani, které daňovou povinnost ovlivní. Uvedené výpočty byly skutečně vykázány dle daňové evidence. Zdanitelné příjmy poplatníka byly rozděleny dle činnosti, od které se odvíjí.

Tabulka 9: Zdanitelné příjmy u konkrétní OSVČ za zdaňovací období 2022

Příjmy z hostinské činnosti	1 909 591,00 Kč
Příjmy z ubytovacích služeb	118 242,00 Kč
Celkové příjmy	2 027 833,00 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování, dle podkladů vybraného subjektu

Cenová hladina ubytovacích služeb je rozdělena podle velikosti apartmánu. První apartmán obsahuje 4 lůžka za cenu 380 Kč a druhý apartmán 8 lůžek za 580 Kč za osobu. Součástí obou pokojů je kuchyňka a koupelna. V roce 2022 využilo ubytovací služby celkem 46 rodin. Tržby z ubytování dosáhly pro tento rok 118 242 Kč. V ceně jsou již odečteny poplatky městu a vyplacení mezd zaměstnancům.

Tabulka 10: Reálné výdaje vybraného subjektu OSVČ za zdaňovací období 2022

Skutečně vynaložené výdaje	Částka
Router Wifina	1 700 Kč
Vysavač	6 000 Kč
Zahradní traktor	65 950 Kč
Licence Dotykačka	693 Kč
Gastrolednice	35 449 Kč
Mzdy brigádníkům	192 560 Kč
Nákup materiálu	1 114 691 Kč
Nákup zboží	31 838 Kč
Provozní režie, ostatní	147 684 Kč
Celkové skutečně vynaložené výdaje	1 596 565 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování, dle podkladů vybraného subjektu

V průběhu roku byl nakoupen profesionální vysavač značky KÄRCHER v hodnotě 6 000 Kč. Kromě toho každoročně zaplatí za licenci systému Dotykačka 693 Kč. V tomto roce také zakoupil gastro lednici, nový Wifi router a zahradní traktor, který je potřeba k sekání trávy okolo hostince. Pan Jiří nezaměstnává žádného zaměstnance na hlavní pracovní poměr. Za celý kalendářní rok ale zaměstnal 4 brigádníky na dohodu o provedení práce. Do provozní režie jsou zahrnuty odpočty vody, elektřiny, telefony a poplatky městu.

Tabulka 11: Rozdíl zdanitelných příjmů a daňově uznatelných výdajů vybraného subjektu OSVČ

Příjmy	2 027 833 Kč
Výdaje	1 596 565 Kč
Rozdíl příjmů a výdajů	431 268 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování, dle pokladů vybraného subjektu

Od základu daně jsou odečteny tyto položky:

Soukromé životní pojištění – Zde si Jiří může uplatnit soukromé životní pojištění, které spadá do odstavce 6 § 15 ZDP. Za tento rok si hradil soukromé životní pojištění v hodnotě 2 393 Kč.

Penzijní připojištění – Kromě toho si měsíčně přispívá na penzijní připojištění 500 Kč. Pojišťovna tuto skutečnost potvrdila a ve svém daňovém přiznání uplatní částku 6 000 Kč.

Darování krve – Pan Jiří navštěvuje místní nemocnici, kde pravidelně daruje krev. Tento rok byla Jiřím krev darována pouze jednou. Dle ZD má tak nárok si odečíst 3 000 Kč.

Poskytnutí daru – Jako každý rok je uskutečněna dobročinná akce – sbírka pro místní holčičku ve vsi, trpící nemocí motýlích křídel. Proto v roce 2022 v rámci této sbírky byl rodině věnován dar formou peněžní částky v hodnotě 2 000 Kč.

Úroky – Další úlevu tvoří odečet úroků z úvěru, plynoucích z hypotečního úvěru. Jiřího hypoteční úvěr byl využit na přestavbu hostince a roční úroky spojené s úvěrem činí 10 880 Kč. Tyto úroky je možné částečně odečíst právě díky tomu, že v místě provozu podnikatelské činnosti žije matka majitele hostince. Jinak by odečet nebyl možný.

Manželka Magdalena si přivydělává v úklidové společnosti, kde je zaměstnána na dohodu o provedení práce. Její roční příjmy činí 63 480 Kč. Manželovi pomáhá s úklidem hostince, s přípravou akcí či jako výpomoc v kuchyni. Magdalena s Jiřím žijí v jedné společné domácnosti a společně mají dvě děti, které navštěvují základní školu. Slevu na manželku zde Jiří může uplatnit. U prvního vyživovaného dítěte si odečte částku 15 204 Kč a u druhého 22 320 Kč. Potvrzení o studiu dětí zde není potřebné, neboť jsou obě děti nezletilé. Jiří musí doložit prohlášení, že si jeho manželka daňové zvýhodnění ve svém daňovém přiznání k dani z příjmů fyzických osob neuplatňuje. Celková částka, kterou si Jiří může uplatnit daňovým zvýhodněním na jeho děti je 37 524 Kč.

Tabulka 12: Výpočet DPFO u vybrané subjektu OSVČ

Základ daně	431 268 Kč
Hodnota bezúplatného plnění – Dar (odst. 1)	5 000 Kč
Odečet úroků (odst. 3,4)	10 880 Kč
Penzijní připojištění (odst. 5)	6 000 Kč
Soukromé životní pojištění (odst. 6)	2 393 Kč
Upravený ZD dle § 15	406 995 Kč
Zaokrouhlený ZD	406 900 Kč
Částka daně před slevami	61 035 Kč
Sleva na poplatníka	30 840 Kč
Sleva na manželku	24 840 Kč
Částka daně po slevách	5 355 Kč
Daňové zvýhodnění na 1. dítě	15 204 Kč
Daňové zvýhodnění na 2. dítě	22 320 Kč
Daňový bonus (-), daňová povinnost (+)	-32 169 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování dle podkladů vybraného subjektu

Částka daně po slevách činí 5 355 Kč. Dle výpočtu vznikne daňový bonus ve výši 32 169 Kč. V tabulce (viz níže) je vypočítáno Jiřího odvodové zatížení na sociální zabezpečení a veřejné zdravotní pojištění.

Tabulka 13: Odvodové zatížení Jiřího na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění

	Pojistné na sociální zabezpečení	Pojistné na veřejné zdravotní pojištění
Základ daně	431 268,00 Kč	431 268,00 Kč
Vyměřovací základ	215 634,00 Kč	233 466,00 Kč
Pojistné celkem	62 965,13 Kč	31 517,91 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování dle podkladů vybraného subjektu

Celkový odvod pojistného na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění pana Jiřího činí 94 483 Kč. Výše pojistného na veřejné zdravotní pojištění vychází z minimálního vyměřovacího základu.

6 Návrh variant pro optimalizaci daně z příjmů u vybraného subjektu

Tato práce je směřovaná v první řadě na daň z příjmů fyzických osob (FO). Chceme-li však optimalizovat odvod daně z příjmů, současně dochází ke změnám také v oblasti sociálního pojistného, tj. pojistného na zdravotní pojištění a sociální zabezpečení. Proto je třeba pro posouzení výše odvodů brát v potaz také toto pojistné. Na základě získaných dat, která poskytl provozovatel podniku, lze vytvořit možné varianty optimalizace a následně vybrat nejvýhodnější variantu výpočtu částky daně. Niže jsou představeny možné varianty pro optimalizace daně z příjmu.

6.1 Uplatnění výdajů procentem z příjmů

Hostinská činnost spadá do živností ohlašovacích – řemeslných dle přílohy č. 1 k zákonu č. 455/1991 Sb. živnostenského zákona. K této činnosti zákon o daních z příjmů umožňuje použití paušálních výdajů dle § 7, odst. 7, písm. a). V případě řemeslné živnosti je možné uplatnit paušální výdaje ve výši 80 % z příjmů ze živnostenského podnikání řemeslného, nejvýše mohou činit 1 600 000 Kč.

Ubytovací služby jsou spojené s hostinskou činností. Předmětem podnikání je výroba, obchod a služby, které nejsou uvedené v 1. a 3. příloze živnostenského zákona. Pro Jiřího platí uplatnění výdajů se sazbou 60 % z jeho příjmů.

Tabulka 14: Výpočet výše paušálních výdajů z obou činností

Název činnosti	Příjmy zdanitelné (Kč)	Procento paušálního výdaje (%)	Paušální výdaj (Kč)
Pohostinství	1 909 591,00	80	1 527 672,80
Ubytovací služby	118 242,00	60	70 945,20
Součet	2 027 833,00	-	1 598 618,00

Zdroj: Vlastní výpočty, zpracováno dle zákona o daních z příjmů

Pokud by pan Jiří uplatnil procento z příjmů v předepsané výši, činily by roční paušální výdaje 1 598 618 Kč. Zdanitelné příjmy činí 2 027 833 Kč za rok po odečtení. Základ daně je ve výši 429 215 Kč.

Tabulka 15: Výpočet daně z příjmů fyzických osob s využitím paušálních výdajů

Základ daně	429 215 Kč
Odčitatelné položky od základu daně	24 273 Kč
Upravený ZD dle § 15	404 942 Kč
Zaokrouhlený ZD	404 900 Kč
Částka daně před slevami	60 735 Kč
Sleva na poplatníka	30 840 Kč
Sleva na manželku	24 840 Kč
Částka daně po slevách	5 055 Kč
Daňové zvýhodnění na 1. dítě	15 204 Kč
Daňové zvýhodnění na 2. dítě	22 320 Kč
Daňový bonus (-), daňová povinnost (+)	-32 469 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování

Daňový bonus činí 32 469 Kč. Oproti variantě s daňově uznatelnými výdaji se jedná o minimální rozdíl, tj. o 300 Kč.

Tabulka 16: Výpočet odvodů pojistného s využitím paušálních výdajů

	Pojistné na sociální zabezpečení	Pojistné na veřejné zdravotní pojištění
Základ daně	429 215,00 Kč	429 215,00 Kč
Vyměřovací základ	214 607,50 Kč	233 466,00 Kč
Pojistné celkem	62 665,39 Kč	31 517,91 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování

Celkové odvody pana Jiřího dle vybrané optimalizace činí 94 183 Kč. Tato varianta vychází lépe, než kterou Jiří využívá. Pojistné na veřejné zdravotní pojištění vychází z minimálního vyměřovacího základu.

6.2 Spolupracující osoby

V této druhé variantě se počítá se spolupracující osobou manželkou Magdalenou, která je matka dvou dětí. Práce je rozdělena takovým způsobem, aby byli zohledněni členové domácnosti, tj. Jiří a Magdalena. Na konci této kapitoly je řešena celá situace rodiny. U této varianty jsou použity reálné výdaje.

6.2.1 Podnikatel

Manžel převede 50 % na svou manželku, za podmínky, že částka, o kterou příjmy převyšují výdaje, nepřesáhnou 540 000 Kč. Limit rozdílu příjmů a výdajů nebyl překročen, a proto manžel může využít spolupracující osobu manželku.

Tabulka 17: Převod části příjmů a výdajů na manželku

Přerozdělení příjmů a výdajů (v Kč)		
Samostatná výdělečná činnost pana Jiřího	50 % na manželku	
Příjmy	2 027 833,00	1 013 916,50
Výdaje	1 596 565,00	798 282,50
Rozdíl příjmů a výdajů	431 268,00	215 634,00

Zdroj: Vlastní zpracování

Slevu na manželku v případě spolupracujících osob není možné uplatnit. Mimo jiné je zde možnost rozdělit daňové zvýhodnění na vyživované děti, kdy jeden člen rodiny uplatní slevu na první dítě a druhý člen rodiny na druhé dítě. Zmíněná eventualita je použita v následujících krocích.

Tabulka 18: Výpočet daně z příjmů fyzických osob při využití spolupracující osoby

Základ daně	215 634,00 Kč
Odčitatelné položky od základu daně	24 273,00 Kč
Upravený ZD	191 361,00 Kč
Zaokrouhlený ZD	191 300,00 Kč
Daň z příjmů FO 15 %	28 695,00 Kč
Slevy na dani	30 840,00 Kč
Výsledná daň	- Kč
Daňové zvýhodnění na 1. dítě	15 204,00 Kč
Daňový bonus (-) daňová povinnost (+)	- 15 204,00 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování

Jiří použije celou slevu na poplatníka a na daňových odvodech vznikne daňový bonus ve výši 15 204 Kč.

Tabulka 19: Odvodové zatížení daňového subjektu na sociální pojistné s využitím spolupracující osoby

	Pojistné na sociální zabezpečení	Pojistné na veřejné zdravotní pojištění
Základ daně	215 634,00 Kč	215 634,00 Kč
Vyměřovací základ	116 736,00 Kč	233 466,00 Kč
Pojistné celkem	34 086,91 Kč	31 517,91 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování

Pojistné na sociální zabezpečení a veřejné zdravotní pojištění vychází z minimálního vyměřovacího základu, neboť vypočtený vyměřovací základ je nižší. Celkové Jiřího odvody činí 65 605 Kč.

6.2.2 Spolupracující osoba

Daň z příjmů fyzických osob u manželky

Magdalena si přivydělává v úklidové společnosti na dohodu o provedení práce. Magdalena nepodepsala čestné prohlášení k dani z příjmů fyzických osob. Z hrubé mzdy je automaticky strhnutá srážková daň 15 %. Měsíční příjem manželky činí 4 505 Kč a celkový roční zdanitelný příjem ze závislé činnosti je tedy 54 060 Kč.

Tabulka 20: Příjmy ze závislé činnosti manželky

Příjem ze závislé činnosti manželky	Období	
	Měsíc	Rok
Hrubá mzda	5 300,00 Kč	63 600,00 Kč
Srážková daň	795,00 Kč	9 540,00 Kč
Čistá mzda	4 505,00 Kč	54 060,00 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování

V tabulce (viz níže) je vypočten roční příjem manželky plynoucí ze závislé činnosti. Dále je zde vyobrazena částka, která je vypočtena pomocí procentuální sazby pro spolupracující osobu dle zmiňovaného § 13.

Tabulka 21: Celkové příjmy a výdaje manželky v případě, že je spolupracující osobou

Příjmy	1 013 916,50 Kč
Výdaje	798 282,50 Kč
Rozdíl příjmů a výdajů	215 634,00 Kč
Zdanitelné roční příjmy plynoucí ze závislé činnosti	54 060,00 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování

V tabulce, která je znázorněná níže, je uvedeno daňové zatížení manželky za předpokladu, že pan Jiří přerozdělí příjmy a výdaje na svou manželku v předepsané výši.

Manželka si může od svého základu daně odečíst tyto nezdanitelné položky:

- Penzijní pojištění v hodnotě 24 000 Kč
- Životní pojištění v hodnotě 13 989 Kč

Celkem základ daně sníží o 37 989 Kč.

Manželka si uplatní základní slevu na poplatníka, která byla zvýšena od 1. ledna 2022 a stanovena na 30 840 Kč. Manželka uplatní daňové zvýhodnění na 2. dítě.

Tabulka 22: Výpočet daně z příjmů fyzických osob spolupracující osoby

Základ daně	269 694,00 Kč
Odčitatelné položky od základu daně	37 989,00 Kč
Upravený ZD	231 705,00 Kč
Zaokrouhlený ZD	231 700,00 Kč
Daň z příjmů FO 15 %	34 755,00 Kč
Sleva na poplatníka	30 840,00 Kč
Výsledná daň	3 915,00 Kč
Srážková daň	9 540,00 Kč
Doplatek/Přeplatek	- 5 625,00 Kč
Daňové zvýhodnění na 2. dítě	22 320,00 Kč
Přeplatek na dani včetně daňového bonusu (-) daňová povinnost (+)	- 27 945,00 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování

Důležité je zmínit, že pokud Jiří využije institut spolupracující osoby, manželka se stává OSVČ, tím pádem jí plyne další příjem během kalendářního roku. Tudíž je možnost srážkovou daň odečíst v jejím daňovém priznání.

Odvody pojistného na sociální zabezpečení a veřejné zdravotní pojištění manželky

Magdalena je z pohledu zdravotního pojištění považována za osobu bez zdanitelných příjmů (dále OBZP). V tomto případě je povinna si sama platit minimální zdravotní pojištění, které vychází z vyměřovacího základu pro osoby bez zdanitelných příjmů. Mimo to si dobrovolně přispívá na důchodové pojištění. Odvody na sociální zabezpečení a veřejné zdravotní pojištění jsou rozepsané v tabulce (viz níže)

Tabulka 23: Porovnání celkových odvodů manželky, bez institutu spolupracující osoby a s ním

X	Pojistné na sociální zabezpečení	Pojistné na veřejné zdravotní pojištění	Dobrovolné důchodové pojištění	Pojistné na veřejné zdravotní pojištění
	Spolupracující osoba		Odvody pojistného v rámci závislé činnosti	
Základ daně	215 634,00 Kč	215 634,00 Kč	63 600,00 Kč	63 600,00 Kč
Vyměřovací základ	116 736,00 Kč	X	x	x
Pojistné celkem	34 086,91 Kč	26 244,00 Kč	32 688,00 Kč	26 244,00 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování

Manželčiny roční celkové odvody na důchodové pojištění a zdravotní pojištění činí momentálně 58 932 Kč. V případě spolupracující osoby by pro manželku neplatil minimální vyměřovací základ v rámci veřejného zdravotní pojištění, neboť pečuje o dvě děti, tj. Kateřinu 8 let, Matyáše 10 let. Výše pojistného na zdravotní pojištění k nadcházejícímu kalendářnímu roku zůstane v podobných hodnotách jako doposud. Z pohledu pojistného na sociální zabezpečení by platila ve výši v pozici OSVČ.

6.2.3 Celkové odvodové zatížení domácnosti

Tabulka 24: Celkové zatížení daňového subjektu a jeho domácnosti za předpokladu spolupracující osoby

Využití spolupracující osoby			
TYP ODVODU	Manžel	Manželka	Daňové zatížení domácnosti
Daňové odvody (daňový bonus)	- 15 204,00 Kč	- 27 945,00 Kč	- 43 149,00 Kč
Odvody na sociální pojistné	65 604,82 Kč	60 330,91 Kč	125 935,73 Kč
Součet	50 400,82 Kč	32 385,91 Kč	82 786,73 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování

Celkové odvodové zatížení pana Jiřího činí 50 401 Kč. Za manželku činí celkové odvody 32 386 Kč. Konkrétně se jedná o zátěž pojistného na sociální zabezpečení. Celkové zatížení domácnosti je vykázáno 82 787 Kč.

7 Vyhodnocení vybraných postupů při samostatně výdělečné činnosti

Kapitola se zabývá hlavně výpočtem výsledné varianty, která slouží pro optimalizaci daně z příjmů fyzických osob, konkrétně poplatníka pana Jiřího. Varianty jsou následně porovnány se skutečností, kterou pan Jiří využívá. Důležité je zmínit, že se jedná o návrh optimalizace v podobně doporučených postupů na následné zdaňovací období, kdy předpokládáme, že situace bude obdobná.

7.1 Porovnávání jednotlivých variant s daní vypočtenou poplatníkem

Způsob výpočtu daně, který pan Jiří využívá, tj. uplatnění skutečně vynaložených výdajů je vždy porovnán s každou z variant, které jsou vypočteny v předešlé kapitole. V první navržené variantě jsou aplikovány paušální výdaje.

Tabulka 25: Porovnání skutečně vynaložených výdajů s paušálními výdaji

TYP ODVODU	Skutečně uznatelné výdaje	Paušální výdaj	Rozdíl mezi skutečností a optimalizací
Celkové daňové odvody (daňový bonus)	-32 169 Kč	-32 469 Kč	-300 Kč
Odvody na sociální pojištění	94 483 Kč	94 183 Kč	-300 Kč
Součet	62 314 Kč	61 714 Kč	-600 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování

Dle výše zmíněných skutečností je zřejmé, že díky optimalizaci došlo ke stanovení nižšího základu daně oproti variantě, kdy byly využity daňově uznatelné výdaje. Odvody na sociální pojištění jsou nižší než u skutečně uznatelných výdajů. Daň z příjmů fyzických osob představuje v tomto případě u obou variant daňový bonus. Rozdíl mezi skutečností a vybranou optimalizací pro celkové odvodové zatížení je 600 Kč. Druhá navržená varianta pracuje s institutem spolupracující osoby. Tato varianta se jeví jakožto nejvhodnější postup pro snížení částky daně.

Tabulka 26: Skutečné celkové zatížení porovnané s druhou a současně vybranou variantou

TYP ODVODU	Bez využití spolupracující osoby	S využitím spolupracující osoby	Rozdíl mezi skutečností a vybranou optimalizací
Celkové daňové odvody (daňový bonus)	-32 169,00 Kč	-15 204,00 Kč	-16 965,00 Kč
Odvody na sociální pojištění	94 483,04 Kč	65 604,82 Kč	28 878,22 Kč
Součet	62 314,04 Kč	50 400,82 Kč	<u>11 913,22 Kč</u>

Zdroj: Vlastní zpracování

Tato varianta porovnává využití institutu spolupracující osoby, kdy 50 % svých příjmů a výdajů je přežato na jeho manželku Magdalenu. V obou tabulkách je zjevné, že nejlepší a nejvýhodnější variantou pro pana Jiřího je využití právě této varianty se spolupracující osobou. Daňové odvody jsou oproti skutečnosti nižší. Důvodem je uplatnění daňového zvýhodnění na 1. dítě. Druhé dítě bylo uplatněné u manželky Magdaleny. Hlavní roli zde hrají odvody pojistného, konkrétně sociálního zabezpečení, které jsou o mnoho nižší v porovnání se skutečností.

7.2 Porovnávání daňového zatížení domácnosti

V této kapitole je zobrazena skutečnost daňového zatížení celé domácnosti s vybranou variantou.

Tabulka 27: Porovnání celkových odvodů s vybranou variantou

Využití spolupracující osoby			
TYP ODVODU	Manžel	Manželka	Daňové zatížení domácnosti
Daňové odvody (daňový bonus)	- 15 204,00 Kč	- 27 945,00 Kč	- 43 149,00 Kč
Odvody na sociální pojištění	65 604,82 Kč	60 330,91 Kč	125 935,73 Kč
Součet	50 400,82 Kč	32 385,91 Kč	82 786,73 Kč
Bez institutu spolupracující osoby			
TYP ODVODU	Manžel	Manželka	Daňové zatížení domácnosti
Daňové odvody	-32 169,00 Kč	9 540,00 Kč	-22 629,00 Kč
Odvody na sociální pojištění	94 483,04 Kč	58 932,00 Kč	153 415,04 Kč
Součet	62 314,04 Kč	68 472,00 Kč	130 786,04 Kč
Rozdíl mezi oběma variantami	<u>11 913,22 Kč</u>	36 086,09 Kč	<u>47 999,30 Kč</u>

Zdroj: Vlastní zpracování

Z tabulky, která je vyobrazena výše, je zřejmé, že bez využití institutu spolupracující osoby poplatník nejvíce finančně zatěží odvody pojistného. Na odvodech pojistného poplatník zaplatí 94 483 Kč. Jiřímu se vrátí 32 169 Kč v podobě daňového bonusu v daňovém přiznání. Celkové roční odvodové zatížení manželky Magdaleny činí 68 472 Kč. Za celou domácnost jsou odvody 130 786 Kč. Z tabulky s využitím institutu spolupracující osoby, tedy využitím manželky Magdaleny, kdy došlo k převodu 50 % příjmů a výdajů na ni lze vidět, že došlo u pana Jiřího ke snížení pojistného. Tyto odvody činí 65 605 Kč. Naopak u paní Magdaleny došlo ke zvýšení pojistného, jelikož je povinna hradit sociální pojištění osoby samostatně výdělečně činné. Po využití institutu spolupracující osoby je zatížení domácnosti 82 787 Kč. V porovnání s využitím institutu spolupracující osoby se skutečností je zde rozdíl 47 999 Kč.

7.3 Shrnutí a doporučené postupy vybrané varianty

Na základě již vypočtených postupů v předchozích kapitolách je možné navrhnout vybranému subjektu nejvhodnější variantu optimalizace daně z příjmů. V rámci daňové optimalizace bylo důležité brát v potaz kromě daně z příjmů fyzických osob také výše pojistného na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění. Dle výsledků byly navrženy dvě varianty.

První variantou je využití paušálních výdajů. Taková optimalizace umožňuje daňovému subjektu nižší základ daně a je výhodnější než situace, ve které byl pan Jiří doposud. Rozdíl je zde minimální, a proto bych samostatnou variantu spíše k využití nedoporučovala. Doporučila bych kombinaci první a druhé varianty tedy již zmíněné, tj. paušální výdaje a připojení spolupracující osoby, což je další způsob, který je možností k větší daňové optimalizaci.

Pan Jiří je vlastníkem jednoho automobilu, který není zařazen do obchodního majetku. Pan Jiří nebyl dosud seznámen s odečtem paušálního výdaje na dopravní zařízení. V této práci nebyl na automobil brán zřetel. Proto bych doporučila panu Jiřímu v nadcházejícím zdaňovacím období alespoň částečné využití automobilu ve své podnikatelské činnosti. Ať se jedná pouze o zajištění základních surovin, které jsou dále zpracovány. I tímto způsobem si může pan Jiří zefektivnit optimalizaci. Paušální výdaj na dopravu je možné odečíst do výše 48 000 Kč za kalendářní období.

Druhou vypočtenou variantou je využití institutu spolupracující osoby. Hlavní roli zde má stanovený cíl. Hlavním cílem této varianty bylo uspoření pana Jiřího, jeho manželky Magdaleny a zároveň celé domácnosti.

Významný vliv zde měly již zmíněné odvody pojistného, které jsou pro pana Jiřího největší zátěží. Dle vypočteného pojistného bylo zjištěno, že pan Jiří bude platit minimální zálohy pojistného na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění. Do budoucna je třeba držet se minimálního vyměřovacího základu. U manželky Magdaleny se pojistné na sociální zabezpečení rovněž vypočítalo z minimálního vyměřovacího základu. Za kalendářní zdaňovací období by Magdalena doplatila pouze na sociálním pojištění – což se dalo předpokládat, protože za celý rok Magdalena platila minimální zálohy jako osoba účastněná na důchodovém pojištění.

Na základě vypočtených postupů bylo zjištěno, že nejvýhodnější variantou je využití spolupracující osoby. Nejlepší využití tohoto institutu je přerozdělení 50 % příjmů a výdajů na manželku Magdalenu. V takovém případě by byla dosažena úspora na celkovém odvodovém zatížení domácnosti ve výši 47 999 Kč.

Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo nalézt nejpříznivější možnost pro optimalizaci daně z příjmu u osob samostatně výdělečně činných. Živnostenské podnikání obsahuje zajisté mnoho výhod. Pro někoho by byla největší výhoda v časové volnosti, pro ostatní například v realizaci vlastního snu či pocitu svobody. Ovšem dle mého subjektivního názoru je nejvýznamnější výhodou možnost získat více finančních prostředků, rychlejším způsobem než v případě zaměstnání na smlouvu. Za nevýhodu by se dala počítat zátěž povinných odvodů pojistného na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění, které se pravidelně každý rok zvyšují.

Práce byla rozdělena do dvou obsáhlých kapitol, kdy teoretická část obsahovala základní informace týkající se daně z příjmů fyzických osob pro lepší pochopení dané problematiky. Nachází se zde konkrétní vysvětlení pojmů jako jsou daňový subjekt, předmět daně nebo například sazba daně. Pozornost je následně věnována legislativním postupům pro tvorbu daňové optimalizace, která představuje jeden ze způsobů, jak daňovým subjektům snížit daňové zatížení. Na začátek teoretické práce bylo vypracováno porovnání daní z příjmů v České republice oproti daňovému zatížení v zemích Evropské unie. Primárními poměrovými ukazateli jsou zde daňová kvóta a daňový mix.

Praktická část začala určením konkrétního subjektu OSVČ, kde byl vybrán podnikatel, který má již po generaci živnostenské podnikání a dědí se tak z rodiny na rodinu. Následně bylo důležité vyčíslit současnou finanční situaci za daný kalendářní rok 2022 a zachovat co subjekt používá. To vše byl základ pro návrh optimalizace. Institut spolupracující osoby a paušální výdaje byly samozřejmě použity v návrhu daňové optimalizace. Poté, co byly zjištěny námi potřebné poznatky, bylo sestaveno celkové vyhodnocení použitých variant a vyhodnocení té nejvýhodnější z nich. Autor si zde dovolil i osobní doporučení pro nadcházející období.

Jak je všem nejspíše předem zřejmé, za nejvhodnější variantu je považována ta, která pro subjekt představuje co nejnižší daňovou povinnost. Nesmí se však zapomenout ani na výši povinných odvodů neboli na zákonné sociální zabezpečení a veřejné zdravotní pojištění. Po důkladném propočtení všech postupů na základě podkladů poskytnutých od daňového subjektu, bylo shledáno, že nejvhodnější variantou bude přerozdělení 50 % příjmů a výdajů na manželku Magdalenu. To následně ukázalo, že pan Jiří by díky tomuto rozhodnutí ušetřil celkem 11 914 Kč. Klíčovým faktorem zde bylo již zmíněné pojistné

na sociální zabezpečení. Manželka Magdalena následně ušetří 32 386 Kč a úspora celé rodiny tak bude činit 47 999 Kč po celkovém zdaňovacím období.

Na samotný závěr je třeba zmínit, že cíl této práce byl splněn a panu Jiřímu by měla být představena provedená optimalizace. Hlavním smyslem bylo zajistit co největší úsporu celé rodině, což je v této variantě nejdůležitější.

8 Seznam zkratek

ČNB – Česká národní banka

ČR – Česká republika

ČSSZ – Česká správa sociálního zabezpečení

DHM – dlouhodobý hmotný majetek

DPH – daň z přidané hodnoty

DPFO – daň z příjmů fyzické osoby

DPPO – daň z příjmů právnické osoby

EU – Evropská unie

FO – fyzická osoba

HDP – hrubý domácí produkt

k. s. – komanditní společnost

OBZP – osoba bez zdanitelných příjmů

OSSZ – okresní správa sociálního zabezpečení

OSVČ – osoba samostatně výdělečně činná

PO – právnická osoba

SP – sociální pojištění

v. o. s. – veřejná obchodní společnost

ZD – základ daně

ZDP – zákon o dani z příjmů

ZP – zdravotní pojištění

ZPSZ – zákon o pojistném na sociálním zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti

ZTP/P – osoba se zdravotním postižením

ZVZP – zákon o veřejném zdravotním pojištění

9 Seznam použité literatury

- Arnoldová, A. (2012). *Sociální zabezpečení I* (1 ed.). Grada Publishing, a.s.
- Český statistický úřad. (2022). <https://www.czso.cz/csu/czso/domov>. Retrieved 2021-01-20, from
- Dušek, J. (2020). *Daně z příjmů ...: přehledy, daňové a účetní tabulky* (14 ed.). Grada.
- Dušek, J., & Sedláček, J. (2022). *Daňová evidence podnikatelů 2022* (10 ed.). Grada.
- Dvořáková, V., Pitterling, M., & Skalická, H. (2019). *Zdaňování příjmů fyzických a právnických osob 2019* (4 ed.). Wolters Kluwer.
- Finanční správa ČR: *Daňové zvýhodnění*. (2022). Retrieved 2023-03-22, from <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-prijmu/fyzicke-osoby/podnikatel-osvc>
- Hnátek, M. (2021). *Zcela legální daňové triky* (5 ed.). ESAP s.r.o.
- Hnátek, M. (2021). *Daňové a nedaňové náklady* (4 ed.). ESAP s.r.o.
- Jak se změní zálohy na zdravotní a sociální pojištění v roce 2023?*. Finance.cz. Retrieved January 21, 2023, from <https://www.finance.cz/539356-jake-budou-platit-osvc-minimalni-zalohy-v-roce-2022/>
- Klimešová, L. (2018). *Daňová optimalizace* (2. aktualizované vydání). Ústav práva a právní vědy.
- Kubátová, K. (2015). *Daňová teorie a politika* (6 ed.). Wolters Kluwer, a.s.
- Maaytová, A., Ochrana, F., & Pavel, J. (2015). *Veřejné finance v teorii a praxi*. Grada Publishing.
- Macháček, I. (2019). *Optimalizace daně z příjmů fyzických osob: postupy, jak platit co nejnižší daň*. ANAG.
- Macháček, I. (2021). *Fyzické osoby a daň z příjmů* (4 ed.). Wolters Kluwer.
- Marková, H. (2021). *Daňové zákony 2021* (32nd ed.). Grada Publishing.
- Marková, H. (2022). *Daňové zákony 2022: úplná znění platná v roce ...*. Grada.
- Marková, H. (2023). *Daňové zákony* (34 ed.). Grada.

Martincová, D., & Sedláková, E. (2021). *Poradce 10 -11/2021 ZDP s komentářem - úplné znění zákona o daních z příjmů po novele* (26 ed.). Poradce, s.r.o.

Ministerstvo financí České republiky. (2023). Retrieved 2023-03-22, from <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2022/prehledne-jake-nejen-danove-novinky-prin-49729>

Ministerstvo financí České republiky: Plnění státního rozpočtu ČR. (2022). Ministerstvo financí České republiky. Retrieved 2023 01- 21, from <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2022/pokladni-plneni-sr-48677>

Nejvyšší kontrolní úřad ČR. (2023). <https://www.nku.cz/>. Retrieved April 12, 2023, from <https://www.nku.cz/cz/pro-media/tiskove-zpravy/vyrocni-zprava-nku:-cr-tizi-deficit-statniho-rozpoctu-a-rostouci-tempo-zadluzovani--stat-ale-casto-verejnymi-prostredky-plytva-id13100/>

Ochrana, F., Pavel, J., & Vitek, L. (2010). *Veřejný sektor a veřejné finance: financování nepodnikatelských a podnikatelských aktivit.* Grada.

OSVČ - minimální výše záloh. Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky. Retrieved January 21, 2023, from <https://www.vzp.cz/platci/informace/osvc/osvc-minimalni-vyse-zaloh>

Paušální režim. Finanční správa. Retrieved January 21, 2023, from <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-prijmu/pausalni-dan/obecne-informace>

Pelc, V., & Pelech, P. (2018). *Daně z příjmů s komentářem* (17 ed.). Anag.

Plnění státního rozpočtu ČR za srpen 2022. Ministerstvo financí České republiky. Retrieved January 21, 2023, from <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2022/pokladni-plneni-sr-48677>

Podnikatel (OSVČ). Finanční správa. Retrieved January 21, 2023, from <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-prijmu/fyzicke-osoby/podnikatel-osvc>

Průměrná mzda 2022-2023. Pavel Běhounek. Retrieved January 21, 2023, from <https://www.behounek.eu/l/prumerna-mzda/>

Rybová, J. (2017). *Daňový systém: Vysokoškolská učebnice* (1 ed.). Ekonomická fakulta, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. <http://omp.ef.jcu.cz/index.php/EF/catalog/book/38>

Široký, J. (2015). *Základy daňové teorie s praktickými příklady* (1 ed.). Wolters Kluwer.

Široký, J. (2018). *Daně v Evropské unii* (7 ed.). Leges první.

Vančurová, A., Láchová, L., & Zídková, H. (2022). *Daňový systém 2022 ČR* (první). Wolters Kluwer ČR.

Vančurová, A. (2021). *Zdanění osobních příjmů* (3. vydání). Wolters Kluwer.

Vondrák, Z., Vondráková, L., & Vondráková, M. (2016). *Elektronická evidence tržeb* (1 ed.). ANAG, spol. s r. o.

Vyškovská, M. (2022). *Cizinci a daně: zdaňování všech druhů příjmů fyzických osob - cizích státních příslušníků v ČR : zaměstnání, podnikání, příjmy členů statutárních orgánů, pronájem, kapitálové příjmy, ostatní příjmy, sociální zabezpečení v EU* (6. vydání). Wolters Kluwer.

Vybrané ukazatele státního rozpočtu. Česká národní banka ARAD systém časových řad. Retrieved January 21, 2023, from https://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.PARAMETRY_SESTAVY?p_sestuid=1411&p_strid=ABA&p_lang=CS

Taxes on income. Eurostat. Retrieved January 21, 2023, from https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/product/page/GOV_10A_TAXAG__custom_4127456

Taxes on income. Eurostat. Retrieved January 21, 2023, from https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/GOV_10A_TAXAG__custom_4127456/default/table

Zákony:

Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

Zákon o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů zákon č. 48/1997 Sb.

Zákon České národní rady č. 550/1991 Sb., o všeobecném zdravotním pojištění

Zákon o některých úpravách v oblasti evidence tržeb v souvislosti s vyhlášením nouzového stavu zákon č. 137/2020 Sb.

Zákon o dani silniční a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů zákon č. 16/1993 Sb.,

Zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti

Zákon o důchodovém pojištění č. 155/1995 Sb.

Zákon o organizaci a provádění sociálního zabezpečení č. 582/1991

Zákon č. 89/2012 Sb. občanského zákoníku

Zákon č. 455/1991 Sb. živnostenského zákona

Seznam Grafů

Graf 1: Podíl daní v zemích EU v roce 2022 k HDP	5
Graf 2: Podíl přímých daní v zemích EU na celkových daních v roce 2022	6
Graf 3: Daně z příjmů fyzických osob	7

Seznam Obrázků

Obrázek 1: Způsoby uplatňování výdajů	12
--	----

Seznam tabulek

Tabulka 1: Horní limit při uplatnění paušálních výdajů	13
Tabulka 2: Limity rozdělení příjmů a výdajů u spolupracujících osob	14
Tabulka 3: Výše slev v roce 2022	17
Tabulka 4: Výše slev u daňového zvýhodnění 2022	18
Tabulka 5: Fixní částky poplatníků v paušálním režimu účinné od 1.1.2023.....	21
Tabulka 6: Sazby pojistného pro sociální zabezpečení osob samostatně výdělečně činných na rok 2022	23
Tabulka 7: Výše minimálního vyměřovacího základu a minimálních záloh na pojistném ve sledovaném období	24
Tabulka 8: Legislativní způsob výpočtu daně z příjmů FO	25
Tabulka 9: Zdanitelné příjmy u konkrétní OSVČ za zdaňovací období 2022	30
Tabulka 10: Reálné výdaje vybraného subjektu OSVČ za zdaňovací období 2022	30
Tabulka 11: Rozdíl zdanitelných příjmů a daňově uznatelných výdajů vybraného subjektu OSVČ	31
Tabulka 12: Výpočet DPFO u vybrané subjektu OSVČ.....	32

Tabulka 13: Odvodové zatížení Jiřího na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění...	32
Tabulka 14: Výpočet výše paušálních výdajů z obou činností	33
Tabulka 15: Výpočet daně z příjmů fyzických osob s využitím paušálních výdajů	34
Tabulka 16: Výpočet odvodů pojistného s využitím paušálních výdajů	34
Tabulka 17: Převod části příjmů a výdajů na manželku	35
Tabulka 18: Výpočet daně z příjmů fyzických osob při využití spolupracující osoby ..	35
Tabulka 19: Odvodové zatížení daňového subjektu na sociální pojistné s využitím spolupracující osoby	35
Tabulka 20: Příjmy ze závislé činnosti manželky	36
Tabulka 21: Celkové příjmy a výdaje manželky v případě, že je spolupracující osobou	36
Tabulka 22: Výpočet daně z příjmů fyzických osob spolupracující osoby	37
Tabulka 23: Porovnání celkových odvodů manžely, bez institutu spolupracující osoby a s ním.....	37
Tabulka 24: Celkové zatížení daňového subjektu a jeho domácnosti za předpokladu spolupracující osoby.....	38
Tabulka 25: Porovnání skutečně vynaložených výdajů s paušálními výdaji	39
Tabulka 26: Skutečné celkové zatížení porovnané s druhou a současně vybranou variantou	40
Tabulka 27: Porovnání celkových odvodů s vybranou variantou	40

Seznam příloh

Příloha 1: Daňové priznání vybraného subjektu OSVČ	51
Příloha 2: Daňové priznání spolupracující osoby	51

Přílohy

Příloha 1: Daňové přiznání vybraného subjektu OSVČ

Příloha 2: Daňové přiznání spolupracující osoby